Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгтэ!

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

...1921 оной ...21-нээ гарана | № 72 (14183) | 1976 оной мартын 27, суббото | Сэн 2 мүнгэн.

ОЙРЫН ЕХЭ ЗОРИЛГОНУУД ХАРААЛАГДАА

В. И. Ленинэй түрэһөөр 106 жэлэй ойдо зорюулагдаһан коммунис субботнигто бэлэдхэл орон доторхи үйлэдбэриин коллективүүдтэ үргэнөөр ябуулагдажа байна. Субботнигой штабууд предприятинууд ба барилганууд дээрэ эмхидхэгдээд, эдэбхитэйгээр хүдэлмэрилжэ байдаг. Апрелиин 17-е продукци эгээн ехээр бүтээн гаргаха, ажалай бүтээсэ улам дээшэлүүлхэ үдэр болгохо гэһэн зорилго табина. Олонхи предприятинуудай коллективүүд арьбалагдаһан материал, түүхэй эдүүд ба электрын элшэ хүсөөр энэ үдэр хүдэлмэрилхэ юм. Субботнигой үеэр туйлагдаһан үрэ дүнгүүдые түсэбтэ табан жэлэй туршадахи хүдэлмэриин үдэр бүриин нормо болгохо зорилго табиһан үйлэдбэриин түрүүшүүлэй үүсхэл үргэнөөр дэмжэгдэнэ.

МОСКВА. «Красный богатырь» гэжэ үйлэдбэриин нэгэдэлдэ субботнигой штабай түрүүшын заседани боложо. Апрелиин 17-ной халаануудай хүдэлмэриин график, үйлэдбэри дээрэ хүнүүдые хубаарилан хүдэлгэхэ, тэдэниие зэр зэмсэгүүдээр ба автотранспортаар хангаха түсэб баталагдаа.

Материалнууд ба электрын элшэ хүсэ алмахын, түхеэрэлгэнүүдээ эгээл ехэ аша үрэтэйгөөр хэрэглэхын түлөө социалис мүрысөөн тус нэгэдэлдэ үргэнөөр дэлгэрээ. Субботнигой үедэ дүрбэн зуу шахуу мянган түхэригэй гэхэ гү, али ажалай юрын үдэрэйхиһөө һураггүй ехэ эдлэл хэрэгсэлнүүдые бүтээхээр хараална. «Красный богатырь» нэгэдэлэй 7 мянга гаран хүдэлмэришэд субботнигой үдэр өөһэд өөһэдынгөө хүдэлмэрилдэг газарта гарахаһаа гадна, мүн гол предприятияа шэнэдхэн һэльбэхэ, оршон тойронхиёо болбосон түхэлтэй болгохо зорилго табина!

КЫЗЫЛ. (Тувын АССР). «30 лет Октября» колхоздохи гахай үдхэхэ холбоо байрануудай технологическа түхеэрэлгые апрелиин 17-ной үдэр хабсаргажа дүүргэхэ. Тэрэниие болзорһоонь неделеэр урид ашаглалгада оруулхабди» гэжэ республикын «Сельхозтехника» нэгэдэлэй П. И. Сенкевичэй даадаг хабсаргагшадай бригада мэдүүлнэ. Эндэхи барилгычад хүдэлмэри мүнөө тусхай графигаар ябуулагдажа байна. Тувын таряашад коммунис субботнигой үдэр ажалай эгээн үндэр бүтээсэ туйлаха тэһэн москвагайхидай уряада бодото хэрэгүүдээр харюусаха гэжэ шиидэнхэй. «Заря коммунизма» колхозой механизаторнууд хабарай тарилгын үедэ хэрэглэгдэхэ техникээ апрелиин 17 болотор, графигһаань гурбан үдэрөөр урид, түгэс бэлэн болгохо. Тэрэ үдэр уһа шииг бариха хүдэлмэри хэхээр хараална.

РИГЭ. Коммунис субботнигто экипажнуудай бэлдэгдэжэ байһан тухай мэдээсэһэн радиограмманууд худалдаа наймаанай ба загаһа барилгын судануудһаа абтана. Түлишэ алмалгын, түсэбһөө гадуур ашаануудые зөөлгын счет «Пабло Неруда», «Давид Сикейрос» гэжэ гадаада далайн шэнэ танкернууд дээрэ нээгдээ. Латвиин далайн пароходствын бүхы суднанууд алмагдаһан түлишөөр апрелиин 17-ной үдэр ябаха байна. Орошолһон мүнгөөэ — 50 гара мянган түхэриг — Табан жэлэй жасада оруулха гэжэ шиидэнхэй.

ГРОЗНЫЙ. Долоодохи тусхай трестын Грозненско хабсаралгын управлениин хүдэлмэрилэгшэд апрелиин 17-до республикынгаа ашаглалгада оруулагдаха габшагай барилганууд дээрэ, мүн ондоо тээгүүршье (КамАЗ-ые барилсажа байгаа дүй дүршэлтэй бүлэг мэргэжэлтэд) апрелиин 17-ной үдэрые ажалай эгээн үндэр бүтээсэтэйгээр тэмдэглэхэнь.

Тэрэшэлэн Чувашай бүд нэхэгшэд, Ураалай химическэ машина бүтээдэг заводой, В. А. Дегтяровой нэрэмжэтэ Ковровско заводой, Мариин целлюлозо-саарһанай комбинадай, Майкопой мебельно-модо болбосоруулдаг «Дружба» гэжэ фирмын, Вологодско «Мясомолмаш» заводой болон бусад апрелиин 17-до ажалай эгээн үндэр бүтээсэ туйлахаар хараална.

(ТАСС).

...ТАБАН ЖЭЛ АШАГ ҮРЭ, ШАНАР, ДЭЛИСЭ

...ЛААН ТУГ БАРЮУЛАГДАБА

...дэлэлэй Тэмдэг» ордента ...промашина» заводой коллектив ...табан жэлэй туршада бүхэ... социалис мүрысөөндэ һайн үрэ ...йлажа гараһан. Энэ коллектив ...эй электротехническэ промышлен... министерствын предприятинуу...дһаа оло дахин шалгаржа, дам...н Улаан тугуудта, мүнгэн шан... хүртэһэн юм.

...рһэн жэлэй 4-дэхи кварталай ...дээр тус коллектив мүн лэ түрүү ...ээлжэ, электротехническэ про...нностиин министерствын болон ...юозайнгаа ЦК-гай дамжуулгын ...тугта, 1-дэхи мүнгэн шанда хүр...болоһон юм.

...одой коллектив табан жэлэй, мүн ...жэлэй һүүлшын кварталай түсэб ...үүлэн дүүргээ. Продукци худал... кварталай түсэб 105,3 процент ...гдээ, түсэбһөө гадуур 300 ...н түхэригэй продукци худалдагдаа. ...технико-экономическа бүхы дааба...үргэгдээ, 23 мянган түхэригэй олзо доход түсэбһөө гадуур абтаа. Ажалай бүтээсэ хараалагдаһан түсэбһөө 1,4 процент үлүүгээр дээшэлүүлэгдэһэн байна.

Дамжуулгын Улаан туг түрүү коллективтэ һаяхан барюулагдаба. Электротехническэ промышленностиин министерствын үйлэдбэриин Бүхэсоюзна нэгэдэлэй начальнигай орлогшо Ю. В. Смирнов митинг дээрэ заводой коллективые амаршалһан үгэ хэлээд, туйлаһан амжалтаа улам арьбадхахыень хүсэбэ.

Кран бүтээлгын цехэй комсомолой организациин секретарь Григорий Баранов, үргэн хэрэглэлэй эд бараа бүтээдэг цехэй хүдэлмэришэн Надежда Жарникова, заводой инженер-технолог А. А. Романова харюугай үгэ хэлэһэн байна. Тэдэнэр арбадахи табан жэлэй түсэбые амжалтатайгаар дүүргэхэ, табан жэлэй түрүүшын жэлдэ габшагайгаар ажаллажа, Улаан тугаа алдангүй барижа ябахын түлөө оролдохо байһан тухайгаа коллективэй зүгһөө мэдүүлээ.

Манай корр.

РЕПОРТАЖ

БОЛЗОРҺОО УРИДШАЛХА ЗОРИЛГОТОЙ

«Пограничный» совхозой түб — Хяагтын-Адаг хүрэжэ ерэбэлтнай, тосхоной урдуур гахайн ута сагаан байра холоһоо тэбхын харагдаха.

Эртэ үглөөгүүр, наранай һаял улайран гаража байха үеэр энэ фермэдэ ажалладаг гахайшад хүдэлмэридөө гаранхай, гахайнуудаа эдеэлүүлжэ, байрыень сэбэрлэжэ эхилэнхэй байбад. Тус фермын гахайшад бултадаа үнинэй хүдэлмэрилһэн, нилээд дүй дүршэлтэй болонхой юм. Бидэнэй хүрэжэ ерэхэдэ гахайн фермые даагша Яков Иванович Лазарев гахайшадтайгаа хамта ажаллажа тухагүй байба.

— Энэ хүдэлмэреэ дүүргээд ойро зуура суглаа үнгэргэхэбди. Байлсахадатнайшье болохо. Тэндэ социалис уялгаяа хаража үзэхэбди. Юрэдөө ажал тухаймнай ехэл хөөрэлдөөн гараха, — гээд Яков Лазарев мэдүүлээ һэн.

Гахайшад энэ суглаандаа гол түлэб КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежневэй, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ А. Н. Косыгинай партиин XXV съезд дээрэ хэһэн элидхэлнүүдые зүбшэн хэлсэжэ, абаһан уялгаяа шэнэлһэн, угтамжын түсэб хараалһан байна. Тиихэдээ байгша ондо гахайн мяха гүрэндэ тушааха даабаряа ноябриин 7 болотор сүм бэелүүлхэ зорилго урдаа табибад.

Энэ фермын коллектив хараалһанаа заабол дүүргэдэг заншалтай. Үнгэрһэн юһэдэхи табан жэлэйнгээ түсэб тус фермын гахайшад 3 жэл 3 һара соо сүм бэелүүлжэ, аймаг дотороо онсо шалгарһан байха. Тиимэһээ энэ абаһан зорилгонь лаб тэрэл болзорто дүүргэгдэхэл ёһотой гэжэ һанагдана.

Юһэдэхи табан жэлэй түсэбэй ёһоор фермын коллектив 5863 центнер гахайн мяха абажа, тэрэнэйнгээ 4881 центнерыень гүрэндэ худалдаха ба бүхыдөө 7130 поршоонхо түлжүүлхэ аад, 9119 центнер мяха абажа, 8 мянган центнерыень бэлэдхэлэй пунктда тушааһан, мүн 16263 поршоонхо абажа түлжүүлһэн байна. Энэнь яһала һайн дүн гээшэ.

Мүнөөшье эндэхи гахайшад туйлаһанаа улам батадхахын тула горитой оролдолго гаргажа байнхай. Ушар нимэһээ, партиин XXV съездэ зорюулжа абаһан уялгаяа сүм дүүргэжэ, шэнэ илалта туйлаа. Жэшээлбэл, байгша оной нэгэдэхи кварталда 150 центнер гахайн мяха гүрэндэ тушаажа, 550 поршоонхо түлжүүлхээр хараалагдаһан түсэбөө баһал үлүүлээ гэхэ гү, али Эхэ орондоо 200 центнер мяха эльгээжэ, 700 гаран поршоонхо абажа, үхэл гарзагүйгөөр түлжүүлжэ байнхай. Гадна энэ хугасаа соо гахайн шэгнүүр нэмээхэ даабаряа 80 процентдэ хүргэһэн юм.

— Энэ амжалта бүхы гахайшадаймнай оролдосотойгоор ажаллаһанай ашаар туйлагдаа. Манда муугаар хүдэлмэрилдэг хүн үгы юм, — гэжэ фермые даагша хөөрэнэ.

Нээрээшье эндэ ажаллагшад бултадаа дүршэнхэй. Жэшээлбэл, Тамара, Ширшова гол түлэб поршоонхонуудые түлжүүлдэг, эрхим дүн туйлаһанайнгаа түлөө Ажалай Улаан Тугай орденоор, ВДНХ-гай алтан медаляар шагнагданхай. Харин нүгөөдэ Анна Васильева эмэ гахайнуудые харууһалдаг. Энэ нүхэр 20 жэлэй туршада таһалгаряагүй хүдэлхэдөө нэгэшье гахай гарзада оруулаагүй юм. Мүнөө Анна Васильева өөрынгөө үхибүүдые — Галя, Петя, Сережа гэгшэдые хүнгэн бэшэ өөрынгөө ажалда дүршүүлэн һургажа байна.

Энэ фермын хажууда мүнөө ажахы хоорондын томодхогдоһон оньһожоруулагдамал комплекс баригдажа байнхай. Байгша оной хоёрдохи хахадта комплексын ашаглагдажа эхилхэдэ эндэ бүхыдөө 24 мянган гахай шахагдаха юм.

— Ерэхэ жэлһээ эхилжэ манай совхоз жэл бүри энэ комплексдо 7 мянганһаа үсөөн бэшэ поршоонхо үгэжэ тэжээлгэхэ юм. Тиимэһээ эмэ гахайнуудаа хоёр дахин шахуу олошоруулбал, хараалагдаһан зорилгоёо бэелүүлхэ аргатай болохобди, — гээд Яков Иванович Лазарев хэлээ бэлэй.

А. СУРМАЧ.

Хяагтын аймаг.

ТАСС ШЭНЭ ҺОНИН

КПСС-эй ДЕЛЕГАЦИ БУСАХАЯА МОРДОБО

БОНН. (ТАСС). КПСС-эй ЦК-гай секретарь В. И. Долгих (делегациин толгойлогшо), КПСС-эй ЦК-гай гэшүүн А. П. Бирюкова, КПСС-эй ЦК-гай гэшүүндэ кандидат В. В. Загладин гэгшэдһээ бүридэһэн КПСС-эй делегаци Эхэ орондоо бусахаяа мартын 23-да мордоо. Эдэнэр Германиин Коммунис партиин Боннско съездын хүдэлмэридэ хабаадаһан байна.

КПСС-эй делегациие ГКП-гэй түрүүлэгшэ Г. Мис, Германиин Компартиин бусад хүтэлбэрилхы ажал ябуулагшад, СССР-һээ ФРГ-дэ байдаг элшэн сайд В. М. Фалин аэропортһоо үдэшэбэ.

СОВЕТ ЭХЭНЭРНҮҮДЭЙ КОМИТЕДЭЙ ПЛЕНУМ

Совет эхэнэрнүүдэй комитедэй пленум Москвада, Союзуудай байшангай Октябрьска зал дотор болоод тараба. Эндээ сугларһан ниислэл хотын, союзна республикануудай, хизаарнууд болон областьнуудай 500 гаран түлөөлэгшэд КПСС-эй XXV съездын шиидхэбэринүүдэй үндэһөөр комитедэй шиидхэхэ зорилгонуудые хоёр үдэрэй туршада зүбшэн хэлсээ.

Совет эхэнэрнүүд съездын шиидхэбэринүүдые бүрин һайшаажа, сэхэ шууд хүтэлбэри болгохо ба гүйсэдхэхын тула абаба. Энээниие өөһэдынгөө патриотическа уялгада тоолоод, партиин асари ехэ түсэбүүдые бэелүүлхэ, Эхэ оронойнгоо хүсэ шадал улам бэхижүүлхэ, дэлхэй дээрэ бата бэхи эб найрамдал хангаха хэрэгтэ бүхы хүсэ шадалаа, эрдэм мэргэжэлээ зорюулхаар шиидэнхэй байнабди гэжэ элидхэлшэ — Совет эхэнэрнүүдэй комитедэй түрүүлэгшэ В. В. Николаева-Терешкова, үгэ хэлэһэн бусад нүхэд тусхайлан тэмдэглэбэ. (ТАСС).

Расизмда, доромжолгодо эсэргүү тэмсэл

Үнгэ зүһэнэй талаар доромжолдог ябадал усадхахын түлөө тэмсэлэй уласхоорондын үдэртэ зорюулжа зарлагдаһан, Москвагай олониитын түлөөлэгшэдэй суглаан һая болобо. Эндэ үгэ хэлэгшэд ЮАР-ай ба Родезиин засагаархидай баримталан бэелүүлдэг политикые — үнгэ зүһэнэй талаар газаашалан доромжолгын ба апартеидэй хорото политикые, тэрэшэлэн Израилиин эзэмдэһэн нютагуудтахи араб зониие газаашалан доромжолдог хорото политикые эрид буруушааба. Расизмда, үнгэ зүһэнэй талаар газаашалан доромжолдог ябадалда эсэргүү тэмсэлэй талаар ООН-ой Генеральна Ассамблейн баталан абаһан арбан жэлэй программын, апартеидэй хорото ябуулгануудые болюулха, тэдэнэй түлөө хэһээхэ уласхоорондын конвенциин ООН-ой бусад шухала шиидхэбэринүүдэй ехэ удха шанартай байһаниинь тэмдэглэгдээ.

(ТАСС).

...ЭБХИТЭЙ ...РГАН ...ҮҮЖҮҮЛЭГШЭ

...энэйнгээ аймагай ...нэрэмжэтэ колхоз... Шагдар Сыренович ...ов дүршэлтэй бэрхэ ...р нэрээрээ суурха... ...эргшэ жэлнүүдтэ ...лдаа эрхим дүн ...айнгаа түлөө «Юһэ... табан жэлэй ударник» ...мдэгээр шагнагдан... 85 центнер сохигдо... таряан — энэ түрүү ...рай нёдондо жэ... ...алай дүн.

...ар Сыренович за... ...ые механизаторай ...алдэ һургаха хэрэгтэ ...олдолго гаргадаг ...Тэрэнэй хүмүүжүүл... ...тарлашадай дунда ...Илтаков, Валерий ...Ринчин Илтаков ...сад түрэл колхоздоо ...р хүдэлжэ ябанад.

...РЕНЖАПОВАЙ фото.

...ЛТЭРТЭ МАЛАЙ ГҮҮРТЭНҮҮДТЭ

...ай урин дулаанай ...ожо байбашье, Ша... ...лой жабар шэмэ... ...хэбээрээ. Эрээлжын ...дээгүүр хүйтэнэй ...манаржа байһаниие ...р эртэ ажалдаа ...малшад үшөөл үзэ...аа. Теэд наранай ...сагайнгаа уларилые ...бэшэ даа, үдэртөө ...дулаахан боложо, ...һан садхалан т... ...үшэ һаргала алда... ...болобо.

...Бодонгуудай совхоз ...нхай. Тус ажахын ...зоотехник нүхэр ...аловтай уулзажа ...хадэ, түрүү малша... ...ажа, адууһа малайн... ...тарганаар ондо ...һан тухай баяртай ...мэдүүлбэ.

...эдэхи табан жэлые ...һайнаар дүүргэжэ, ...тотой гараһан байна. ...арбадахи табан ...муу бэшээр угтаба... — гэжэ тэрэ хөөрөөгээ ...үүлнэ. — Манай ...ай гол зорилго ха...шахан таргалуулжа, ...нартай мяха гүрэндэ ...шааха, мяхалиг үүл... ...үхэрнүүдые олошо... ...болоно. Эдэ зорилгонуудаа эрхимээр бэелүүлжэ һураһан, үндэр бүтээсэтэйгөөр, ашаг үрэ ехэтэйгээр ажаллажа шададаг, эрхилһэн хэрэгэйнгээ эзэд боложо мэргэжэһэн хүнүүд малшадаймнай дунда олон.

КПСС-эй XXV съездын урда тээ дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ оролсоходоо, энэ совхозой шахамалнуудай гүүртынхид малайнгаа толгой бүриин шэгнүүрые сүүдхэдэ 800 граммһаа доошо бэшээр нэмээхэ гэһэн социалис уялгаяа нэрэтэй түрэтэйгөөр бэелүүлжэ шадаа. Коммунист Будажап Данзанов Сырма һамгантаяа 130 үхэр харууһална. Тэдэнэр февраль һарада илангаяа һайнаар ажаллажа, малайнгаа толгой бүриин шэгнүүрые үдэртөө 1178 граммаар ехэ болгоһон байна.

Үдэһөө хойшо Хонхолын малшадта ошогдоо. Тэндэ мяхалиг герефорд үүлтэрэй үхэрнүүдые үсхэбэрилдэг гүүртэнүүд байдаг.

— Эндэ герефорд үүлтэрэй 847 үнеэн 11 гүүртэдэ хубаарилагдан харууһалагдана, — гээд ахамад зоотехник хэлэнэ. — Һүүлэй жэлнүүдтэ манай совхоз республикын бусад ажахынуудта тиимэ үүлтэрэй залуу мал худалдадаг болонхой. Иимэ үүлтэрэй мал түргэн томо болодог, таргалдаг, ашаг олзо ехэтэй юм. Тиимэһээ колхоз, совхозууд иимэ үүлтэрэй үхэр олоор абахые оролдоно.

Совхозой малшадай дундаһаа Цыбжидма Дармаева социалис мүрысөөндэ түрүүлжэ ябана. Энэ бэрхэ малшан жэлһээ жэлдэ ажалай үндэр амжалта туйлана. Эрхим ажалайнгаа түлөө гүрэн түрын үндэр шагналда — Ажалай Улаан Тугай ордендо, В. И. Ленинэй түрэһөөр 100 жэлэй ойн баярай медальда хүртэһэн байха юм. Мүн «Юһэдэхи табан жэлэй ударник», «1975 оной социалис мүрысөөндэ илагша» гэһэн тэмдэгүүдээр шагнагдаһан байна.

Цыбжидма Дармаева өөрынгөө дүү хүбүүн Дашатай 81 үнеэдые харууһалжа, мүн түлынь абаад, томо болоторнь түлжүүлдэг юм. Үнгэрэгшэ жэлдэ 100 үнеэн бүриһөө 85 тугал абажа, социалис уялгаяа үлүүлэн дүүргэһэн байна. Мүнөө жэлдэ — арбадахи табан жэлэй түрүүшын жэлдэ 100 үнеэн бүриһөө 90 тугал абажа, гарзагүйгөөр түлжүүлхэ гэһэн социалис уялга абаад, габшагай һайнаар ажаллажа байна. Үнеэдынь тарганууд, абаһан тугалнуудынь барандаа тобир томонууд.

Малайнь хашаа соогуур ябажа харахада, мяхалиг бүдүүн бэетэй, сагаан толгойтой, улаан зүһэнэй тобир тарган үнеэд шэмэтэ тэжээл — силос яаралгүйхэн эдижэ байна.

— Тэжээлээр дутаагүйбди. Үбһэн, силос болон талха таряанай холимол тэжээл малдаа үгэнэбди, — гэжэ тэндэ ажаллажа байһан залуу малшан Даша Дармаев хэлэнэ. — Тэжээлэй элбэг байбал, үхэрнүүдые эдеэлүүлхэ, харууһалхань бараг юм даа.

Бодонгуудай совхозой малшадтай, мэргэжэлтэдтэй хөөрэлдэхэдэ, шэнэ табан жэлые ажалай амжалтаар угтаһан, КПСС-эй XXV съездын шиидхэбэринүүдые бодото хэрэг дээрэнь бэелүүлхын түлөө социалис мүрысөө улам үргэнөөр дэлгэрүүлжэ, урматай баяртайгаар ажаллажа байна.

Д. ЦЫБЕНОВ,
манай корр.

Бэшүүрэй аймаг.

...Р-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ

...ЭР В. Л. ОРЛИКОВЫЕ БУРЯАДАЙ АССР-эй ...ВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМЭЙ ХҮНДЭЛЭЛЭЙ ГРАМОТААР ШАГНАХА ТУХАЙ

...һөөр 50 наһа гүйсэһэнтэйнь дашарамдуулан, рес... ...прибор бүтээлгын һалбарида удаан саг соо ...айгеэр ажаллаһанайнь түлөө Улаан-Үдын Ле... ...комсомолой 50 жэлэй ойн нэрэмжэтэ прибор бү... ...заводой ахамад инженер Вениамин Львович ...Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Прези... ...Хүндэлэлэй **грамотаар** шагнаха.

...Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй түрүүлэгшэ Б. СЕМЕНОВ.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй секретарь И. ЧЕРНЯКОВ.

...н, Соведүүдэй байшан. ...мартын 26.

БурАССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ

НҮХЭР С. Б. ГОНСОРОНОВЫЕ БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМЭЙ ХҮНДЭЛЭЛЭЙ ГРАМОТААР ШАГНАХА ТУХАЙ

Түрэһөөр 50 наһа гүйсэһэнтэйнь дашарамдуулан, арадай хиналтын органуудта һайнаар ажаллаһанайнь түлөө арадай хиналтын Бэшүүрэй районно комитедэй түрүүлэгшэ Санга Балданович **Гонсороновые** Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй **Хүндэлэлэй грамотаар** шагнаха.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй түрүүлэгшэ Б. СЕМЕНОВ.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй секретарь И. ЧЕРНЯКОВ.

Улаан-Үдэ, Соведүүдэй байшан. 1976 оной мартын 26.

Шалгалта юу харуулааб?

УҺАЛАГДАДАГ ГЕКТАР БҮХЭНЭЙ АША ҮРЭ ДЭЭШЭЛҮҮЛХЭ

Загарайн аймагай колхоз, совхоз, «Сельхозтехникын» нэгэдэлэй болон уһанай ажахын хүдэлмэрилэгшэдэй үүсхэлые түгнынхид халуунаар дэмжэжэ, арбадахи табан жэлэй түрүүшын жэлдэ уһалагдадаг газарай гектар бүриһөө 16 центнерһээ бага бэшэ орооһото ургамал, 18 центнер үбһэ ногоо хуряаха социалис уялга абанхай.

Аймаг дотор агротехническэ хүдэлмэри үбэлэй һарануудта эршээ һуладхаагүй. Энэ үе соо поли, нуга сабшалан дээрэ бүхыдөө 100.000 тухай тонно наг шэбхэ, нилээд ехэ хэмжээнэй минеральна үтэгжүүлгэ гаргагдаа. Нэгэ миллион 600 мянга гаран кубическа метр тошон халиагдажа хүргэгдөө, 4500 гаран гектар таряалан, сабшалан дээрэ хүр саһан тогтоогдоо, 20.000 гаран һургааг бэлдэгдээ.

Газарай үрэжэл дээшэлүүлхэ габшагай хоёр һарын хүдэлмэри эмхитэй һайнаар, шанартайгаар үнгэргэхэ талаар Мухар-Шэбэрэй аймагай ажахынуудта юунэй хэгдэжэ байһые һаяхан шалгабабди.

Суулгын совхоз 2253 гектар уһалагдадаг газартай. Тэрэнэйнгээ ургаса дээшэлүүлхын тулада эндэ юун хэгдэнэб? Урда жэлнүүдтэ лугомелиоративна хоёр звено хүдэлдэг байгаа. Теэд хэһэн ажалайнь үрэ дүн һанаһанда хүрэдэггүй һэн. Уһалагдадаг гектар бүхэнөө ашаг үрэтэйгөөр хэрэглэдэг болохын, энэ хэрэгтэ гаргашалагдадаг мүнгэн зөөриин харюуень дээшэлүүлхэ зорилгоор ажахын хүтэлбэрилэгшэд, мэргэжэлтэд лугомелиоративна звенонуудай ажалай эмхидхэл шэнэ гуримаар эрхилхэ гэжэ шиидээ.

Тус звенонууд хүсэд хүрэхэ техникэ болон бусад түхеэрэлгэнүүдээр, дүршэлтэй механизаторнуудаар хүсэд хангагдаһан комплексно лугомелиоративна отряд болгон байгуулагдаад, ажахын тоосоондо оруулагдаа. Тэрэ отрядые үнинэй механизатор Н. Ф. Михалев хүтэлбэрилнэ. 6 бүлүүр станци болон бусад техникэнь һайнаар заһабарилагданхай. Отделени бүхэндэ 4—5 хүнүүдһээ бүридэһэн луговодуудай звенонууд байгуулагданхай. 8 хүн огород уһалалгада томилогдоо. Габшагай һарын түрүүшын үдэрһөө луговодууд өөһэд өөһэдынгөө участок дээрэ гаранхай. Намарһаа хойшо 500 гектар сабшалан модо шулуунһаа сэбэрлэгдээ, 70 гектар һайжаруулагдаһан бэлшээри ундалагдаа, 150 мянган кубическа метр мүльһэн хүргэгдөө, 25 километр утатай ханааб сэбэрлэгдээ, заһабарилагдаа. Мүн 5100 тонно наг шэбхэ поли, сабшаланда гаргагдажа тараагдаа.

Харин хүршэ «Авангард» совхоздо ташха ондоо байдалтай ушарбабди. Аймагай бусад ажахынуудта орходоо эндэхид уһаар дуталдажа байдаггүй. 908 гектар уһалагдадаг газарынь Хёлго мүрэнэй эрье шадар оршодог юм. Тиимэһээ уһа сасадаг 8 түхеэрэлгэ, бүлүүр 4 станцияа үбэлэй һарануудта таһалгаряагүй ашаглаха дүүрэн арга боломжотой. Үнэвдөө тэдэнэй нэгэнииньшье хүдэлгэгдэнэгүй. Эдэ түхеэрэлгэнүүдые бүтээсэ ехэтэйгээр ашаглаха механизаторнуудта һайнаар ажаллаха эрхэ байдал байгуулагданагүй.

Совхоздо нэгэшье вагончик байхагүй. Уһа сасаха түхеэрэлгэ, бүлүүр станцинууд булта заһабарилагдажа, бэлэн болоодүй байһаар. Ажахы үнгэрэгшэ жэлдэ уһалалга хэхэ түсэбөө дүүргээгүй. Нэгэшье гектар хахалагдадаг газар ундалагдаагүй байха юм. Эгээл энээнһээ уламжалан ниитынгээ һүрэг малда хүсэд хүрэхэ үбһэ тэжээл бэлдэжэ шададаггүй. Жэл бүри республикаһаа холуур үбһэ тэжээл бэдэрдэг гээшэ. Нёдондо сабшалангай гектар бүриһөө 8,8 центнер үбһэ хуряагаа һэн. Арба гаран жэлэй урда тээ республика соогоо суута гараһан кукурузашан Д. Жанаевай гектар бүриһөө 400—500 центнер кукурузын набша намаа абажа байдаг поли дээрэһээ эндэхид үнгэрэгшэ жэлдэ гектарай миин 66 центнер ургаса хуряагаа. Нүхэр Дамба Жанаев үбэлдөө Хёлго мүрэнһөө бүлүүр станцяар уһа гаргажа, бүхы участок дээрээ 10—15 сантиметр зузаан мүльһэ хүргэдэг бэлэй. Харин мүнөө иимэ хүдэлмэри эндэ хэгдэдэггүй.

Совхоздо лугомелиоративна отряд байгуулагдабашье, тэрэниие хүтэлбэрилхэ бригадир байхагүй. Гадна ажахы өөрын мелиораторгүй.

«Эрдэм» совхоз 1364 гектар уһалагдадаг газартай. Тэрэнэйнь 285 гектар хахалагдадаг газар. Габшагай хоёр һарын соносхогдобошье, ажахыда лугомелиоративна отряд байгуулагдаагүй байба. Тиимэһээ ямар хүдэлмэриин хэгдэхэ түсэб табигдаагүй. Һайрамай уһа алдангүй тогтоожо абаад, ашаг үрэтэйгөөр хэрэглэхэ асуудал ажахыда хүсэд шиидхэгдээгүй. Юуб гэхэдэ, Худайн уһалууриин системэһээ 250 гектар сабшалан уһалагдаха зэргэтэй аад, тэрэнь хүсэд заһабарилагдаагүй. Тиихэдэ Бэрээнэй адагтахи 270 гектар сабшалан баһал иимэ шалтагһаа уһалагдахагүй аюулда оронхой.

Түгнын уһалууриин системэһээ «Заганский» колхозой 2000 тухай гектар таряалан шииг нойто абадаг юм. Колхоздо уһалуури хэдэг 14 түхеэрэлгын миин 6-нь бэлэн болонхой. Бэшэнэйнь хэзээ заһабарилагдахань мэдэгдэнэгүй. Энээн тушаа колхозой түрүүлэгшэ В. А. Колмаков: «үлдэгшэ түхеэрэлгэнүүдтэ техническэ харууһалалга хэхэбди» гээд һанаа амарханаар хэлэнэ.

Шалгалта хээд харахада, аймагай зарим ажахынуудта уһалагдадаг газарые аша үрэ ехэтэйгээр ашагладаг болохын хойноһоо һаналаа үшөө багаар хандуулна.

...«Уһалагдадаггүй газарта орходоо уһалагдадаг газар дээрэһээ түрүү ажахынууд 3—4 дахин ехэ ургаса ургуулжа абана. Тэрэнэй дүй дүршэлые хэрэглэхэ хэрэгтэй.

Шалгалтын бригадынхид:
Ф. УНАГАЕВ,
аймагай арадай хиналтын комитедэй түрүүлэгшэ.
В. ШИРДАРМАЕВ,
аймагай газетын хүдөө ажахын таһагые даагша.
Б. ЖАМБАЛОВ,
манай корр.

ПАРТИЙНА АЖАБАЙДАЛ

ҮЙЛЭДБЭРИ—ХҮТЭЛБЭРИ—ОЛОНИИТЭ

УЛААН-ҮДЫН СССР-эй 50 ЖЭЛЭЙ ОЙН НЭРЭМЖЭТЭ «ТЕПЛОПРИБОР» ЗАВОДОЙ ПАРТОРГАНИЗАЦИИН ХҮДЭЛМЭРИИН ДҮЙ ДУРШ

Республикын түрүү предприятинуудай нэгэн болохо СССР-эй 50 жэлэй ойн нэрэмжэтэ «Теплоприбор» заводой коллектив юһэдэхи түсэбтэ табан жэлые ехэ һайн үрэ дүнтэйгөөр үдэшэһэн байна. Игэжэ КПСС-эй XXIV съездын хараалһан асари ехэ зорилгонуудаар урмашан зоригжоһон заводой бүхы хүдэлмэрилэгшэд табан жэлэй даабари дүүргэхын түлөө эсэшэ сусашагүйгөөр хүдэлжэ, заводойнгоо ажалай түүхэдэ үшөө нэгэ ялас гэмэ хуудаһа нэмэн бэшэбэ гээшэ.

Үнгэрһэн табан жэлэй туршада валовой продукци үйлэдбэрилгын хэмжээн хоёр дахин ехэ болоо, продукциин бүхы ургалтын 73 процентнь имагтал ажалай бүтээсэ дээшэлүүлһэнэй ашаар туйлагдаа. Арадай ажахыда зорюулан, түсэбһөө гадуур 800 мянган түхэригэй продукци худалдаһан байна. Энэ хугасаада үйлэдбэриин гол фонднууд 1,6 дахин ургаба. 171 янзын шэнэ түхеэрэлгэ тодхогдоо, 21 янзын прибор шэнээр гаргагдадаг болоо. Заводой ухаалан зохёогшод, уралан нарижуулагшад 900 мянган түхэригэй алмалта, арьбалалта туйлаха аргатай дурадхалнуудые үйлэдбэридөө нэбтэрүүлһэн байна.

Эдэ бүхы туйлалтанууд хадаа предприятиин партийна, профсоюзай, комсомолой организацинуудай, ниитын эмхинүүд болон бүлгэмүүдэй элсүүлхы хүдэлмэриин, олониитын эдэбхитэ дэбжэлтын, коллективэй дунда үргэнөөр эмхидхэгдэһэн социалис мүрысөөнэй аша үрэ мүн болоно.

Үйлэдбэрине хүтэлбэрилгэдэ заводой олониитын үргэнөөр хабаадалсадаг, аша туһатай ехэ хэрэг бүтээлсэдэг байһые харуулха зорилготой хэдэн материалнуудые энэ хуудаһанда толилнобди.

МҮРЫСӨӨН— НИИТЫЕ ЭЛСҮҮЛЭГШЭ

КПСС-эй XXIV съездын шиидхэбэринүүдые бэелүүлэн, манай заводой коллектив юһэдэхи түсэбтэ табан жэлэй туршада һайнаар хүдэлөө, горитой амжалта туйлаа гэжэ тэмдэглэхэ шухала. Имагтал үргэн дэлисэтэйгээр дэлгэрһэн социалис мүрысөөнэй ашаар гүрэнэй түсэб, абаһан социалис уялга амжалтатайгаар дүүргэгдээ. «КПСС-эй XXV съездые нэрэтэй солотойгоор угтахын түлөө социалис мүрысөөн тухай» КПСС-эй ЦК-гай тогтоол энэ тэмсэлые бүришье эршэдүүлһэн байна.

Социалис мүрысөө эмхидхэхэ хэрэгтэ заводой коммунистнуудай нүлөөлхы үүргэ, оруулһан хубитань угаа ехэ. Тэдэнэр жэшээтэ һайнаар ажаллажа, абаһан социалис уялгануудаа болзорһоонь урид дүүргэхын түлөө ехэ тэмсэл толгойлон, бүхы ажалшадаа элсүүлжэ шадаа гээшэ.

«Табан жэлэй даабаринуудые болзорһоонь урид дүүргэхын түлөө социалис мүрысөө дэлгэрүүлхэ тухай» КПСС-эй ЦК-гай, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй, ВЦСПС-эй ба ВЛКСМ-эй ЦК-гай тогтоолдо харюу болгон. коммунистнууд токарь Д. Л. Разуваев, слесарь А. И. Плюснин «Табан жэлые — болзорһоонь урид дүүргэе!—гэһэн уряа дэлгээ һэн. Тэрэ үүсхэл партийна суглаагаар һайшаагдаһан, олониитээр дэмжэгдэһэн байгаа.

Эдэ үүсхэлшэд хэлэһэн үгэдөө хүрөө һэн. Табан жэлэйнгээ даабарине болзорһоонь урид дүүргэһэн түрүүшүүлтэй адли 3,5 жэл соо дүүргэһэн тушаагаа залуу коммунистнууд Алексей Плюснин, Анатолий Яковлев гэгшэд элидхээ бэлэй. Табан жэлэй түрүүшын ехэ амжалта туйлагшад заводой коллективэй магтаалда хүртэһэн, тэдээндэ Хүндэлэлэй грамота, үнэтэ бэлэг барюулагдаһан байна. Гадна Алексей Плюснин «Табан жэлэй залуу гвардеец» гэһэн ВЛКСМ-эй ЦК-гай алтан тэмдэгтэ хүртэһэн золтой. Тэдэнэй жэшээгээр хүдэлжэ ябаһан 130 хүдэлмэрилэгшэд табан жэлэй даабарине болзорһоонь урид бэелүүлжэ шадаа бшуу. Тиихэдэ найман часай даабарине 6—7 час соо дүүргэдэг болохо гэһэн москвагайхидай, ленинградайхидай үүсхэлые 300 гаран хүдэлмэришэд дэмжэһэн, тэдэнэрэй жэшээгээр хүдэлһэн байгаа.

Заводой инженернүүд, технигүүд болон үйлэдбэриин командирнуудай социалис мүрысөөндэ улам эдэбхитэйгээр оролсодог болоһые онсолон тэмдэглэмээр. Техническэ дэбжэлтэ туйлаха тэмсэлдэ инженер болон техник бүхэн өөрынгөө бодото хубитые оруулалсая гэһэн уряа коммунистнууд Ю. В. Кривощеков, Д. П. Суслов гэгшэд үшөө 1971 ондо үүсхэһэн байна. Заводой инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэдэй табан жэлэй жасада оруулһан зохёохы ажалайнь хубита 800 мянган түхэригтэ хүрөө һэн.

Мүнөө үедэ заводоймнай 160 гаран инженер болон технигүүд хубиин түсэбтэйгөөр ажаллана. Жэшээнь, главна конструкторай таһагай мэргэжэлтэд өөһэдынгөө хубиин түсэбүүд соо 100 гаран хэмжээ ябуулгануудые бэелүүлхээр хараалаа. Тэдэнэй экономическа ашаг үрэнь 127 мянган түхэригэй болохо зэргэтэй. Энэнь эдэ мэргэжэлтэдэй гурбан жэлэй салин хүлһэнэй фондтой тэнтэй байна. Тиихэдэ 561 хүдэлмэришэд жэлэй, табан жэлэй хубиин түсэбтэйгөөр ажаллана.

Заводоймнай 4 цех, 6 бригада, 2 участок, 4 таһаг, мүн 12 хүдэлмэришэд өөһэд хоорондоо социалис мүрысөөнэй договор баталанхай. Механическа цехэй Октябриин Революциин орденто токарь Александр Леонидович Меньшиков, инструментальна цехэй слесарь, табан жэлэй гвардеец Алексей Иннокентьевич Плюснин хоёр эгээл түрүүлэн хоорондоо договор баталаа һэн. Тэдэнэр жэлэй даабарине 10 һара соо дүүргэхэ, ажалай бүтээсые 15 процентээр дээшэлүүлхэ, тус тустаа һурагшаар ажалда абтаһан 3—4 залуу хүдэлмэришэдые бэрхэ мэргэжэлтэд болгохо уялгатай.

Коммунист Эмилия Георгиевна Коробовагай толгойлдог коммунис ажалай комсомол-залуушуулай бригада хэдэн жэлэй туршада Томскын манометрэй заводой нэгэ бригадатай мүрысэжэ, тэдэнээ нэгэнтэ бэшэ илаһан байха. Энэ жэлдэ тус коллектив «Электромашина» заводой Г. И. Борисюк гэгшын даадаг бригадатай договор баталанхай.

Тобшолон хэлэхэдэ, коллектив соогоо социалис мүрысөө үргэнөөр, үрэ дүн ехэтэйгээр эмхидхэхын тула цех бүхэнэй партийна, профсоюзай, комсомолой организацинууд нилээд оролдолго гаргана. Мүрысөөн лэ кадрнуудые ёһоор, өөһэд хоорондын хани харилсаанай гүн мэдэрэлтэйгээр хүмүүжүүлдэг, олониитын эдэбхи бадаргадаг гайхамшаг оньһон болоно бшуу. Мүнөө 1100 гаран хүн ажалдаа коммунис ёһоор хандалгын хүдэлөөндэ оролсонхой.

КПСС-эй XXV съездын угтамжада зорюулһан заводой ажалшадай митинг үнгэрһэн жэлэй августын эсэс багаар болоо һэн. Тиихэдэ коммунист токарьнууд В. С. Дружинин, М. Т. Ткач, Д. Л. Разуваев гэгшэд съездын нээгдэхэ үдэр хүрэтэр табан жэлэйнгээ даабари дээрэ нэмэжэ, үшөө жэл хахадай түсэб дүүргэхэбди гэһэн уялга абаад, ажалай вахтада эхи түрүүлэн жагсаа бэлэй. Мүн механическа цехэй мастер Г. П. Шуминскаягай даадаг пружинно-термическэ участогай коллектив «Табан үдэрэй даабарине 4 үдэр хахад соо дүүргэхэбди» гэһэн үүсхэл гаргаа. Гадна партиин съездын хүндэлэлдэ зорюулан сонсхогдоһон габшагай ажалай 25 вахтада коллективээрээ жагсажа, ажалай эрхим үрэ дүнгэ туйлагдаһые дурдангүй үнгэрхын аргагүй.

Социалис мүрысөөнэй маяг түхэл улам олон янзын болоно, хабаадагшадайнь тоо бүри олошорно. «Эрхим шанартай продукци гаргадаг бригада», «Эрхим технолог, эрхим конструктор», «Заводой эрхим мастер» гэхэ мэтын нэрэ зэргэдэ хүртэхын түлөө социалис мүрысөөнэй үргэнөөр дэлгэрдэг болоһон ушар хадаа коллективэй гэшүүн бүхэнэй ажалай эдэбхиие улам бадаргана, олониитын эгээл гол хэрэгынь болгоно.

Мүнөө заводой бүхы коллектив дотор КПСС-эй XXV съездын шиидхэбэринүүдые амжалтатайгаар дүүргэхын түлөө, арбадахи табан жэлэй түрүүшын жэлэй түсэбтэ даабарине болзорһоонь урид дүүргэхын түлөө мүрысөөн улам эршэтэйгээр дэлгэржэ байна. Энэ хүдэлөөн хадаа хүдэлмэрилэгшэдэй ажалай болон ниитын эдэбхиие улам хүгжөөнэ, гүнзэгырүүлнэ. Энэл бадаржа байһан ниитын эдэбхидэ түшэглэн, ажалай үрэ дүн бүри арьбадхаха, хэһэн хүдэлмэриин шанар улам һайжаруулха зорилго табигдана.

В. ТОЛОМАНЕНКО,
заводой партбюрогой секретарь.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: инженернүүд В. Г. Дубровенский, Н. Г. Овчинников, РСФСР-эй габьяата уралан нарижуулагша Ю. Н. Глухарев, В. П. Мархаев научно-техническэ бүлгэмэй заводой эхин эмхиин эдэбхитэй гэшүүд.

Ц. ЦЫРЕНЖАПОВАЙ фото.

ҺУРГАН ХҮМҮҮЖҮҮЛЭГШЭДЭЭРЭЭ ОМОГОРХОНОБ

Предприятиин үйлэдбэриин ашаг үрые улам дээшэлүүлхэ, хүдэлмэриин шанар бүри һайжаруулха ехэ тэмсэлдэ һурган хүмүүжүүлэгшэд эдэбхитэйгээр хабаадалсадаг болонхой. Тэдэнэрэй үнэн сэдьхэлэй, һайн дураһай, ниитын ехэ ажал ябуулга хадаа коллективэй ажабайдалда хүмүүжүүлхы ехэ нүлөө үзүүлдэг байһые дүй дүршэл гэршэлнэ.

Үйлэдбэридэ хүдэлхөөр ерэһэн залуу үетэнэй ажалай замда гараха ябадалдань һурган хүмүүжүүлэгшэдэй ямар ехэ аша туһа хүргэдэг байһыень би өөрөө үзэһэн хүн байнаб.

«Теплоприбор» (тиихэдэ «Буряткабель») завод 9-дэхи дунда һургуулиин үйлэдбэриин һуралсалай баазань байһан юм. Тиихэдэ бидэ һурагшад механическа цехтэ ябажа, тэндэхи хүдэлмэришэдэй элдэб зүйлнүүдые хэхыень адаглан харагша, ажалаарнь ухамайлан һонирхогшо бэлэйбди. Уданшьегүй би энэ заводой хүдэлмэришэн болоо һэм. Дайнай үедэ фронтовой бригада толгойлһон үйлэдбэриин түрүүшүүлэй нэгэн станочница В. В. Зырянова минии түрүүшымни ажалай багша байһан.

Уялгата албанда армида ябахадаа, шофёр мэргэжэл шудалааб. Тэндэ албанһаа бусажа ерэмсээрээ түрэл заводтоо урданайнгаал хүдэлмэри хэжэ эхилээб. Юумэн ходо хубилжа, элдэб түрүү онол арга, технологи үйлэдбэридэ нэбтэрүүлэгдэжэ байдаг. Түргэн бушуугаар, шанар һайнтайгаар хүдэлхэ хэрэгтэй. Мэргэжэлээ дээшэлүүлжэ, ёһотойл хүдэлмэришэн болохо ябадалдамни заводоймнай мэдээжэ токарь Октябриин Революциин орденто, коммунис ажалай ударник Александр Леонидович Меньшиков сэгнэшэгүй ехэ туһа хүргөө. Энэ хүн минии хоёрдохи багшамни гээшэ.

Һайн хүмүүжүүлэгшэдэй бэрхэ мэргэжэлтэдэй, аха нүхэдэй туһаламжа дэмжэлгээр лэ би хүдэлмэришэдэй зэргэдэ ээлхэ һууряа эзэлээб гэжэ хэлэхэ дүүрэн эрхэтэйб. Шанарай өөрын тамгатайб, хэһэн юумэеэ өөрөө хинан шалганаб. Һүүлэй табан жэлэй туршада таһалгаряагүй конкурсдо хабаадалсанаб.

Юһэдэхи табан жэлэй даабарине гурбан жэл хахад соо завод соогоо хоёрдохи, токарьнууд сооһоо нэгэдэхи хүн боложо дүүргээ һэм. 1973 оной хүдэлмэриин дүнгөөр «Ажалдаа шалгарһанай түлөө» медаляар шагнагдааб, «Юһэдэхи табан жэлэй ударник» гэһэн нэрэ зэргэдэ хүртөөб.

Эндэ өөр тухайгаа хэлэхэдээ, би бээ магтаха гэһэн бодолтой бэшэб. Минии энэ юрын лэ хэмжээнэй амжалта имагтал намайе ажалда һургаһан, дүршэл олгоһон һурган хүмүүжүүлэгшэдэй ханалгатай анхаралаар туйлааб гэжэ би дахин дабтахые хүсэнэб.

Һурган хүмүүжүүлэгшэдэй ажал хэрэг мүнөө ехэ хүндэтэй, үндэрөөр сэгнэгдэдэг болоһониинь тон һайн. Тиигээдшье энэ хүдэлөөе дэлгэрүүлхэ, улам үргэдхэхэ асуудалда ехэ анхарал хандуулагдадаг болоо.

КПСС-эй XXV съездын шиидхэбэринүүдээр зоригжоһон манай заводой коллектив арбадахи табан жэлэй түсэб болзорһоонь урид дүүргэхээр бээ зэһэнхэй. Би өөрынгөө хубиин табан жэлэй даабарине бүхэлиин жэлээр уридлаха уялга абанхайб.

А. ЯКОВЛЕВ,
заводой токарь,
КПСС-эй гэшүүн.

Ефим Федорович Алемасов заводой [...] дэлмэришэдэй нэгэн юм. Тэрэ оюун бэлигтэй [...] шадабаритай мэргэжэлтэ. Жэл бүхэндэ урал[...] гын 2—3 дурадхалнуудые заатагүй оруулһа[...] Үнгэрһэн юһэдэхи табан жэлэй туршада Ефи[...] вичой оруулһан уралан нарижуулгын арба[...] үйлэдбэридэ нэбтэрүүлэгдэжэ, хори мянган [...] алмалта, арьбалалта хэхэ арга олгоо. Нүхэр [...] залуу хүдэлмэришэдые һурган хүмүүжүүл[...] эдэбхитэй хабаадалсадаг юм.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Е. Ф. Алемасов (баруун [...]) луу хүдэлмэришэн Вячеслав Меертэ заабари ү[...]

Ц. ЦЫРЕНЖАПОВА[...]

ЭРДЭМ УХААНАЙ АБДАР УУДАЛАГША

Заводоймнай инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд үйлэдбэри хүтэлбэрилгэдэ эдэбхитэйгээр хабаадалсана. Эдэнэрэй зохёохы ажал ябуулгые научно-техническэ бүлгэмэй эхин эмхи нэгэдхэн хүтэлбэрилдэг юм. 260 мэргэжэлтэднай бүлгэмэй гэшүүн болонхой. Үйлэдбэриин ашаг үрэ улам арьбадхаха, хүдэлмэриин шанар һайжаруулха, ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ тэмсэлдэ эдэбхитэй хабаадалсажа, үйлэдбэридэ ашатай туһатай ехэ хэрэг бүтээжэ байдаг юм гэжэ тэмдэглэхэ шухала. Предприятиин НТО-гой соведтэ ниитын долоон секци эмхидхэгдэнхэй. Шудхалгын хэрэг, хүдэлмэриин шанар, хэб бэлдэхэ хүдэлмэри, стандарт баримталан сахилга, үйлэдбэрине оньһожоруулга ба автоматизацилга, үйлэдбэри автомат аргаар хүтэлбэрилгэ, ажалые эрдэм ухаанай үндэһөөр эмхидхэлгэ ба үйлэдбэриин культура дээшэлүүлгэ гэхэ мэтын асуудалнуудые тэдэнэр хубаажа абанхан юм.

Энэ совет хадаа конструкторска, мүн технологическа, техническэ нормо зохёолгын, экономическа шэнжэлэлгын ниитын бюронуудай, залуу мэргэжэлтэдэй, новаторнуудай соведүүдэй хүдэлмэри хүтэлбэрилдэг, тэдэнэй хүдэлмэреэ эмхидхэн ябуулха дань саг үргэлжын туһаламжа үзүүлдэг юм.

Научно-техническэ бүлгэмэй гэшүүд тус тустаа, мүн коллектив коллективээрээ зохёохы ажалай социалис уялга абанхай, өөһэд хоорондоо мүрысэн хүдэлмэрилдэг гээшэ. Заводой НТО-гой совет һара бүхэндэ суглаа зарлажа, заводой үйлэдбэридэ хабаатай шухала шухала асуудалнуудые зүбшэн хэлсэдэг, али болохо шиидхэбэри абадаг, хэмжээ ябуулгануудые хараалдаг юм. Научно-техническэ бүлгэмэй гэшүүд жэл бүри үнгэргэгдэдэг бүхэсоюзна ниитэ харалтада эдэбхитэйгээр хабаадалсадаг. Тингэжэ нэгэтэ бэшэ хүндэлэлэй грамота, диплом болон мүнгэн шанда хүртэдэг байна.

Гадна НТО-гой совет болбол коллектив дотороо элдэб мүрысөө эмхидхэдэг юм. Жэшээнь, «Эрхим токарь», «Эрхим технолог гү, али конструктор», «Заводой эрхим уралан нарижуулагша» гэхэшэлэн конкурс-харалга үнгэргэдэг, республика, город дотор эмхидхэгдэдэг элдэб хэмжээ ябуулгануудта (конференци, семинар, конкурс) тон эдэбхитэйгээр хабаадалсадаг байна.

Бүлгэмэй гэшүүдэй научно-техническэ мэдэсэ болон мэргэжэл шадабарине дээшэлүүлхын тула предприятидахи совет хадаа семинар үнгэргэхэ, курсада һургаха гэхэ мэтын али олон хэмжээ ябуулгануудые эмхидхэдэг баян дүршэлтэй болонхой. Жэшээнь, НТО-гой 11 гэшүүд Приборпромой НТО-гой Центральна правлениин ниитын институдай һурагшад юм. Гадна соведэй үүсхэлээр научно-шэнжэлэлгын институдай хүтэлбэри болон туһаламжа доро [...] гэжэлтэд ажахын [...] гуримаар 69,3 [...] ригэй хэмжээтэй [...] мо темээр хүдэл[...]

Научно-техниче[...] тын ажал ябуу[...] водой үйлэдбэрии[...] дүүргэлтэдэ хуб[...] оруулна. Саашад[...] битаяа бүри [...] КПСС-эй XXV съе[...] раалһан зорилгонуу[...] бадахи табан [...] шын жэлэй даа[...] абаһан социалис [...] дые амжалтатайга[...] хын тула заводой [...] нүүд болон техни[...] хүсэ шадалаа, [...] элсүүлхэ байха.

Н. БОНДА[...]
заводой НТО-гой [...]

"...Партийна эхин организацинууд үйлэдбэриин ашаг үрые дээшэлүүлхэ, эрдэм ба техникын дэбжэлтые түргэдхэхэ хэрэгтэ бүри эдэбхитэйгээр нүлөөлхэ зэргэтэй, коллектив бүхэндэ ажалай эмхитэй һайн, эдэбхи үүсхэлэй оршон байдал хангахын, хүнүүдые хүмүүжүүлхын, тэдэнэй ажалай ба ажаһуудалай арга нүхэсэл улам һайжаруулхын тула саг үргэлжэ оролдодог байха ёһотой..."

(Л. И. Брежневэй КПСС-эй XXV съездэ хэһэн тоосоото элидхэлһээ).

ЗАВОДОЙ КОЛЛЕКТИВЭЙ УЯЛГАНУУДҺА

▽ 1976 ондо—арбадахи табан жэлэй түрүүшынь жэлдэ товарна продукци худалдаха гүрэнэй даабарине декабриин 29-дэ дүүргэжэ, түсэбһөө үлүүлэн 65 мянган түхэригэй продукци хэрэглэгшэдтэ ябуулха:

▽ харнин гүрэнүүдтэ продукци эльгээхэ жэлэй түсэбые таба мянган түхэригөөр үлүүлхэ;

▽ ажалай бүтээсые нёдондонойхидо орходоо 0,1 процентээр дээшэлүүлхэ, бүтээн гаргаһан продукциин өөрынь үнэ сэнгые 0,1 процентээр хямдаруулха;

▽ жэлэй туршада долоон янзын шэнэ түхеэрэлгэнүүдые тодхохо, найман шэнэ технологическа процесс үй[...]дөө нэбтэрүүлхэ;

△ энэ жэлдэ дүрбэн шэнэ хэрэгсэлнүүдые, [...] хэрэглэлэй нэгэ шэнэ зүйл үйлэдбэрилдэг бол[...] приборто Гүрэнэй шанарай тэмдэг олгохо зуур[...]

▽ ухаалан зохёолгын, уралан нарижуулгын [...] нуудые үйлэдбэридөө нэбтэрүүлһэнэй ашаар 17[...] түхэригэй, НОТ-ой түсэб бэелүүлһэнэй туһаар 5[...] түхэригэй алмалта, арьбалалта туйлаха зорилго[...] коллектив тодорхойлонхой.

АЖАЛШАДАЙ ЭДЭБХИ БАДА[...]

КПСС-эй XXV съездын баталан абаһан СССР-эй арадай ажахые 1976 — 1980 онуудта хүгжөөхэ гол шэглэлнүүд соо «Ажалшадай үйлэдбэриин ба ниитын эдэбхи үүсхэл бадаргаха, үйлэдбэри хүтэлхэ хэрэгтэ тэдэнние хабаадуулгын түхэл шэнжэ ба онол аргануудые улам һайжаруулха гээшэ профессиональна союзуудай шиидхэхэ зорилго болоно...» — гээд хэлэгдэһэн байна.

Хүдэлмэришэдэй ниитын эдэбхи үүсхэл бадаруулха хэрэгтэ хүдэлмэришэдэй суглаанууд ехэ үүргэ дүүргэдэг юм. Эдэ суглаанууд ажалшадые профсоюзай хүдэлмэридэ элсүүлхэ ябадалай тон шухала арга нүхэсэл болоно. Тиимэһээ тэдэнние үнгэргэлгэдэ манай завком онсо анхарал хандуулдаг. Үзэмжэдэнь табигдаха асуудалнуудтаа һайнаар бэлдэхэдэ ашаг үрэнь элитэ дээшэлдэг гээшэ. Жэшээлхэдэ, ниитэ үйлэдбэриин, ажал сахил хамгаалгын, хүмүүжүүлгын, ажалай нормо зохёолгын, салин хүлһэ тогтоолгын хүдэлмэридэ хабаатайгаар дээрэ дурсагдагша гүсэб амяарлан табидаг болонхойбди.

Гадна саг үргэлжын үйлэдбэриин зүблөөн (ПДСП), ВОИР, НТО, экономическа шэнжэлгэ хэхэ, техническэ нормо зохёолгын ниитын бюронууд, нүхэрэй сүүдэй совет ажалшадые ниитын хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаадуулха хэрэгтэмнай горитой нүлөө үзүүлдэг.

Заводой үйлэдбэриин таһагай начальник А. П. Баранов саг үргэлжын үйлэдбэриин зүблөөнэй ударидагша юм. Эндэ бүхы ажалай ашаг үрые, бүтээсыень дээшэлүүлхэ талаар горитой юумэн хэгдэдэг. Жэшээлхэдэ, механическа болон хабсаралгын цехүүдэй ПДСП-үүдтэй үйлэдбэриин эмхидхэлдэ хабаатай асуудалнуудаар ехэ юумэн хэгдээ һэн. Тиихэдээ эдэ зүблөөнүүд дээрэ абтаһан шиидхэбэринүүдэй дүүргэлтые наринаар шалгадаг, хинадаг байна. Энэ ушарта ПДСП-эй ажал ябуулгынь ашаг үрэ горитойгоор дээшэлээ гэбэл, алдуу болохогүй.

Ухаалан зохёогшод, уралан нарижуулагшад үйлэдбэриин ашаг үрэ, ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ хэрэгтэ эдэбхитэйгээр хабаадалсадаг. В. Г. Дубровскиин толгойлдог заводоймнай ВОИР энэ талаар горитой хүдэлмэри ябуулаа. Шудхалгын, хабсаралгын, механическа, инструментальна цехүүдэй, главна конструктор болон технологой таһагуудай хүдэлмэришэд болон хүдэлмэрилэгшэд ВОИР-ой ажал ябуулгада тон эдэбхитэйгээр хабаадалсадаг байха юм.

Инженернүүд А. А. Титов, Б. Е. Родионов, слесарьнууд Н. Н. Антипин, Н. Н. Аносов, шудхалгын цехэй начальник Ю. Г. Ильков болон бусадай оруулһан ухаалан зохёолгын, уралан нарижуулгын дурадхалнууд илангаяа ехэ ашаг үрэтэй байгаа һэн. 1975 ондо заводой урашуулэй оруулһан уралан нарижуулгын дурадхалнуудые үйлэдбэридэ хэрэглэһэнэй ашаар 165 мянган түхэригэй мүнгэ зөөри алмаха арга олгогдоо.

Ажалай болон салин хүлһэнэй таһагай инженер Г. Н. Михайлова техническэ нормо зохёолгын ниитын бюрогой хүдэлмэрине шадамар бэрхээр хүтэлбэрилнэ. Ажалай үнэтэ сагые гээхэ ябадалые, үйлэдбэридэ ушарһан дутуу дундануудые элирүүлхэ талаар ехэ хүдэлмэри бүтээнэ.

Тиихэдэ хүдэлмэришэдэй ажалые адаглан шэнжэлжэ, ажалай нормо зохёолгые саашадань гуримшуулха, һайжаруулха хэрэгтэ онсо анхарал хандуулагдадаг юм. 1975 оной туршада соо иимэ 30 шэнжэлгэ үнгэргэгдөө. Тэдэнэй үндэһөөр зохихо заабаринууд табигдаһан байна.

Гадна энэл хугасаа соо ажалай сагай хэр үбөөр хэрэглэгдэдэг байһые шалгаха зорилготой 15 рейд үнгэргэгдэһэн юм. Зарим хүдэлмэришэдэй ажалдаа гээгдэһэнһээ, ажалаа эртэ хаяад ябаһанһаа болож, 1975 оной эхиндэ хүдэлмэриин бүхы сагай 3 процентнь хиидэ хаягдаа гэжэ элирүүлэгдээ һэн. Энээнһээ уламжалан горитой хүдэлмэри хэгдээ. Тингэжэ энэ жэлэй һүүл багта хиидэ хаягдаһан саг 1,5 процент хүрэтэрөө доошолуулагдаһан байна.

Ниитын эмхинүүд болон бүлгэмүүдэй хүдэлмэриие һайнаар хүтэлбэрилөөд, ажал ябуулгы[...] налта доро абаа[...] алишье талаһаа [...] һэн тобшолол х[...] нэй ашаар ажал[...] тын эдэбхиие са[...] шэлүүлхэ арга [...]

Энэ бодолоо [...] жэшээгээр тодо [...] хаш. Москва хо[...] ленина предприяти[...] дэлмэришэдэй [...] шудхалгын, [...] хабсаралгын цех[...] лективүүд хал[...] жэ, «Эрхим шан[...] жэлдэ — бата [...] ажал» гэһэн ур[...] дэлхыень заво[...] коллективүүдые [...]

Механическа [...] карь, коммуни[...] Яковлев, табан [...] даабарине 4 [...] гэхын түлөө [...] үүсхэл гарга[...] конструктор Н. [...] ухаалан зохёол[...] нарижуулгын д[...] дые үйлэдбэридэ [...] һэнэй ашаар [...] салин хүлһэнэй[...] жээнһээ бага [...] зөөри алмаха [...] олгохын түлөө [...] бүхэн тэмсэхэ [...] уряалаа.

Эдэ мэтын [...] хараад үзэхэдэ, [...] ниитын эдэбхиин [...] дэ, үйлэдбэрии[...] далнууд бүри [...] гаар шиидхэгдэ[...]

В. УГОЛ[...]
профсоюзай [...]

УРАН ГАРТАНАЙ ХУБИТА

Юһэдэхи табан жэл эгээл амжалтатай табан жэл байгаа гэжэ бидэ һайн мэдэнэбди. Тэрэнэй дүнгүүдые согсолон гаргаад байхадаа, КПСС-эй XXIV съездын шиидхэбэринүүдые сүм бэелүүлжэ, коммунизм байгуулха замдаа горитой амжалта туйлаабди гэжэ хэлэхэ дүүрэн эрхэтэйбди.

Манай «Теплоприбор» заводой коллектив урдань табигдаһан орёо хүндэ зорилгонуудые һайнаар бэелүүлээ. Үйлэдбэриин хэмжээн горитойгоор дээшэлүүлэгдээ, олон янзын шэнэ приборнууд гаргагдадаг болоо. Үйлэдбэри саашадань оньһожоруулха хүдэлмэри хурдан түргэнөөр ябуулагдана.

Эдэ мэтын шухала зорилгонуудые бэелүүлхэ хэрэгтэ заводой ухаалан зохёогшод, уралан нарижуулагшад горитой хубитаяа оруулһан байна. Юһэдэхи табан жэлэй эхиндэ абаһан дээшэлүүлэгдэһэн социалис уялгануудаа эдэнэр болзорһоонь урид дүүргээ һэн. Үнгэрһэн энэ үе соо ухаалан зохёолгын, уралан нарижуулгын дурадхалнуудые үйлэдбэридэ нэбтэрүүлһэнэй ашаар 929 мянган түхэригэй мүнгэн зөөри алмаха арга боломжо олгогдоо юм.

Манай заводто 116 хүн зохёохы бэлигтэй байһанаараа алдаршадаг. Эдэнэрэй 50-ниинь хүдэлмэришэд. Тиимэһээ маанадай, юрын хүдэлмэришэдэй оруулһан хубита ехэ гэбэл, алдуу гарахагүй.

Элдэб приборнуудай детальнуудые нүхэлхэ олон шпиндельнэ үрэмүүдээр би ехэ һонирходог хүм. Тиимэһээ тэдэнние бүри һайн, бүтээсэ ехэтэй болгохые һаһала оролдоо гээшэб. Минии дурадхаһан 9 шпиндельнэ үрэм үйлэдбэридэ нэбтэрүүлэгдээ. Энээнэй ашаар 2 мянган түхэригэй мүнгэ зөөри алмагдаа һэн.

Үнгэрһэн табан жэл соо уралан нарижуулгын 10 дурадхални үйлэдбэридэ хэрэглэгдээ. Тингэжэ хамта дээрээ 10 мянган түхэригэй мүнгэ зөөри алмаха арга боломжо олгогдоһон байха юм.

Мүнөө арбадахи табан жэл соо бүри эдэбхитэйгээр ажаллажа, партиин манай урда табижа байһан зорилгонуудые амжалтатайгаар бэелүүлхын түлөө хүсэ шадалаа гамнангүй тэмсэхэ эрмэлзэлтэйбди гэжэ бүхы ухаалан зохёогшодой, уралан нарижуулагшадай зүгһөө мэдүүлнэб.

М. ПЛАСТИНИН,
токарь, эрхим уралан нарижуулагша.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указhаа

СССР-ЭЙ ХҮНГЭН ПРОМЫШЛЕННОСТИИН МИНИСТЕРСТВЫН ПРЕДПРИЯТИ БА ОРГАНИЗАЦИНУУДАЙ ХҮДЭЛМЭРИШЭД, ИНЖЕНЕРНО-ТЕХНИЧЕСКЭ ХҮДЭЛМЭРИЛЭГШЭД БОЛОН АЛБА ХААГШАДЫЕ СССР-ЭЙ ОРДЕН, МЕДАЛЬНУУДААР ШАГНАХА ТУХАЙ

Түсэбтэ юhэдэхи табан жэлэй даабаринуудыс, абаhан [...]лис уялгануудые дүүргэхэдээ туйлаhан амжалтануу[...] түлөө шагнаха:

Буряадай АССР-hээ
[...]ЛАЙ УЛААН ТУГАЙ ОРДЕНООР

[...]ан Клавдия Павловн[...] — Улаан-Үдын нарин [...] комбинадай дирек[...]

[...]улина Софья Яковлев[...] — Улаан-Үдын нарин [...] комбинадай ноохо [...]ша.

[...]рина Галина Констан[...]ае — Улаан-Үдын [...] сэмбын комбинадай [...].

[...]ДЭЛЭЭЙ ТЭМДЭГ» ОРДЕНООР

[...]това Людмила [...]мировнае — Улаан-[...] нарин сэмбын комбина-[...] мастерай туhалагша.

[...]цкий Леонид Петро[...] — Улаан-Үдын нарин [...] комбинадай үйлэд[...] начальник.

[...]ЛАЙ АЛДАР СОЛЫН [...]ШАТЫН ОРДЕНООР

[...]фонов Николай Георг[...]ые — Улаан-Үдын нарин сэмбын комбинадай мас[...] туhалагша.

«АЖАЛАЙ ГАБЬЯАГАЙ ТҮЛӨӨ» ГЭҺЭН МЕДАЛЯАР

Толстихина Зоя Савельевнае — Улаан-Үдын нарин сэмбын комбинадай ноохо илгагша.

Худяева Альбина Григорьевнае — Улаан-Үдын нарин сэмбын комбинадай ноохо угаагша.

Шитиков Василий Григорьевичые — Улаан-Үдын нарин сэмбын комбинадай жолоошон.

«АЖАЛДАА ШАЛГАРҺАНАЙ ТҮЛӨӨ» ГЭҺЭН МЕДАЛЯАР

Гаврилова Валентина Ильиничнае — Улаан-Үдын нарин сэмбын комбинадай нэхэгшэ.

Когтин Николай Ивановичые — Улаан-Үдын нарин сэмбын комбинадай слесарь-заhабарилагша.

Свидерская Галина Адольфовнае — Улаан-Үдын нарин сэмбын комбинадай ноохо угаагша.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Н. ПОДГОРНЫЙ.
СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь М. ГЕОРГАДЗЕ.

Москва. Кремль.
1976 оной мартын 4.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указhаа

АВТОМОБИЛЬНА ТРАНСПОРТ БА ХАРГЫН АЖАХЫН ПРЕДПРИЯТИ БА ЭМХИНҮҮДЭЙ ХҮДЭЛМЭРИШЭД, ИНЖЕНЕРНО-ТЕХНИЧЕСКЭ ХҮДЭЛМЭРИЛЭГШЭД, АЛБА ХААГШАДЫЕ СССР-ЭЙ ОРДЕН, МЕДАЛЬНУУДААР ШАГНАХА ТУХАЙ

Арадай ажахын ашаануудые, пассажирнуудые зөөхэ, [...]ын ажахые хүгжөөхэ талаар түсэбтэ юhэдэхи табан [...] даабаринуудые дүүргэхэдээ, туйлаhан амжалтануу[...] түлөө шагнаха:

Буряадай АССР-hээ
ОКТЯБРИИН РЕВОЛЮЦИИН ОРДЕНООР

[...]ков Иван Ивановичые — [...]-Үдэ хотын 1268-дахи [...]лоннын жолоошон.

[...]ЛАЙ УЛААН ТУГАЙ ОРДЕНООР

[...]рюлин Алексей Ивано[...]ые — Камечскын авто[...]портна предприятиин [...]шон.

[...]ДЭЛЭЭЙ ТЭМДЭГ» ОРДЕНООР

[...]даев Михаил Бадмаеви[...] — Улаан-Үдын автотран[...]на предприятиин жо[...]шон.

[...]азунов Владимир Гри[...]евичые — Улаан-Үдын [...]транспортна 2-дохи [...]приятиин жолоошодой [...]дир.

[...]рапулов Анатолий Ва[...]евичые — Улаан-Үдын [...]жирска автотранспорт[...]-дохи предприятиин жо[...]шон.

[...]ЛАЙ АЛДАР СОЛЫН [...]ШАТЫН ОРДЕНООР

[...]раван Андрей Романо[...]ые — Улаан-Үдын пасса[...]жирска автотранспортна 2-[...] предприятиин жолоо[...]

[...]дов Михаил Михайло-вичые — Улаан-Үдын автотранспортна предприятиин жолоошон.

Старинский Сафрон Федоровичые — Улаан-Үдын пассажирска автотранспортна 3-дахи предприятиин жолоошон.

«АЖАЛАЙ ГАБЬЯАГАЙ ТҮЛӨӨ» ГЭҺЭН МЕДАЛЯАР

Ачитуев Николай Надмитовичые — Улаан-Үдын пассажирска автотранспортна 1-дэхи предприятиин жолоошон.

Пожидаев Иван Николаевичые — Улаан-Үдын ашаанай автотранспортна 3-дахи предприятиин жолоошон.

«АЖАЛДАА ШАЛГАРҺАНАЙ ТҮЛӨӨ» ГЭҺЭН МЕДАЛЯАР

Сарапулов Виктор Васильевичые — Улаан-Үдын пассажирска автотранспортна 2-дохи предприятиин жолоошон.

Чернигов Георгий Ксенофонтовичые — Улаан-Үдын пассажирска автотранспортна 3-дахи предприятиин жолоошон.

Щерба Владимир Васильевичые — Улаан-Үдын авто-hургуулиин мастер.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Н. ПОДГОРНЫЙ.
СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь М. ГЕОРГАДЗЕ.

Москва, Кремль.
1976 оной мартын 4.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указhаа

СССР-ЭЙ ХЭЛХЕЭ ХОЛБООНОЙ МИНИСТЕРСТВЫН ПРЕДПРИЯТИ БОЛОН [...]НҮҮДЭЙ ХҮДЭЛМЭРИШЭД, ИНЖЕНЕРНО-[...]НИЧЕСКЭ ХҮДЭЛМЭРИЛЭГШЭД БОЛОН АЛБА [...]ГШАДЫЕ СССР-ЭЙ ОРДЕН, МЕДАЛЬНУУДААР ШАГНАХА ТУХАЙ

Хэлхеэ холбоо, телевидени болон радио-дамжуулгые [...]өөхэ талаар түсэбтэ юhэдэхи табан жэлэй даабари[...]удые, абаhан социалис уялгануудые дүүргэхэдээ, туйла[...] амжалтануудайнь түлөө шагнаха:

Буряадай АССР-hээ
[...]ЛАЙ УЛААН ТУГАЙ ОРДЕНООР

[...]ланов Алексей Афа[...]ичые — хэлхеэ холбоо[...] Загарайн районно узе[...] таhагай начальник.

[...]имов Николай Ивано[...] — хэлхеэ холбооной [...]анай ашаглалгын-[...]ческэ узелай электро[...].

[...]ДЭЛЭЭЙ ТЭМДЭГ» ОРДЕНООР

[...]рова Валентина Пет[...]е — хэлхеэ холбооной [...]бэриин-техническэ уп[...]иин албанай начальник.

[...]саева Фаина Трофи[...]е — хэлхеэ холбооной [...]ын районно узелай те[...]фистка.

[...]кова Евдокия Иванов[...] — радио-дамжуулгын го[...] узелай оператор.

[...]ЛАЙ АЛДАР СОЛЫН [...]ШАТЫН ОРДЕНООР

[...]бик Николай Петрови[...] — ашаглалгын-техниче[...] Улаан-Үдын узелай хэл[...]олбооной электромон[...]

[...]редкин Юрий Констан[...]ичые — «Связьстрой[...]стын» оньhожоруула[...] ... үүдэл 608-дахи ко[...] хабсарагшадай бри[...]

[...]ЛАЙ ГАБЬЯАГАЙ ТҮЛӨӨ» ГЭҺЭН [...]ЕДАЛЯАР

[...]анова Ефросинья [...]овнае — үйлэдбэриин-[...]ческэ хэлхеэ холбооной управлениин хүдэлмэрилэгшэ.

Базаров Вандан Бадмаевичые — Улаан-Үдэ хотын КПСС-эй Советскэ райкомой нэгэдэхи секретарь.

Дансарунова Дулма Гомбоевнае — хэлхеэ холбооной Захааминай районно узелай таhагай начальник.

Оводенко Владимир Иссидоровичые — магистральна хэлхеэ холбооной болон 12-дохи телевидениин союзна сетиин техническэ узелай участогай начальник.

Поплевина Клавдия Андреевнае — Улаан-Үдын почтамтын почтальон.

Степанова Мария Степановнае — Улаан-Үдын телеграфно-телефонно станциин телеграфистка.

«АЖАЛДАА ШАЛГАРҺАНАЙ ТҮЛӨӨ» ГЭҺЭН МЕДАЛЯАР

Аюшеева Нина Бадмаевнае — хэлхеэ холбооной Баунтын районно узелай телефонистка.

Башкеев Виктор Николаевичые — Улаан-Үдэ хотын КПСС-эй Октябрьска райкомой секретарь.

Дынжинова Гылыгма Пурбуевнае — «Союзпечать» агентствын Улаан-Үдын киоскер.

Мищенко Борис Васильевичые — радио-теле-дамжуулгын түбэй инженер.

Чебунин Семен Кондратьевичые — хэлхеэ холбооной хүдэлмэрилэгшэдэй профсоюзай Буряадай областной комитедэй түрүүлэгшэ.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Н. ПОДГОРНЫЙ.
СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь М. ГЕОРГАДЗЕ.

Москва, Кремль.
1976 оной мартын 4.

РСФСР-эй АРАДАЙ СҮҮДЭЙ УЛААН-ҮДЭ ХОТЫН РАЙОНУУДАЙ (ГОРОДУУДАЙ) БҮРИДЭЛДЭ АБТАҺАН АРАДАЙ СУДЬЯНАРАЙ КАНДИДАДУУД

ЖЕЛЕЗНОДОРОЖНО РАЙОН

«РСФСР-эй районуудай (городуудай) арадай сүүдые hунгаха дүримэй» 31 статьягай үндэhөөр ажалшадай депутадуудай районой Совет 1976 оной мартын 19-нэй 58-дахи номерой шиидхэбэрээр Железнодорожно районой арадай сүүдэй судьянарай кандидадуудые бүридэлдэ абаба.

Һунгуулиин нэгэдэхи округhоо

Котников Филипп Андриянович, 1920 ондо түрэhэн, ород, КПСС-эй гэшүүн, юридическэ дунда hургуулиин мэргэжэлтэй, Железнодорожно районой арадай сүүдэй арадай судьягаар хүдэлдэг, Улаан-Үдын станциин М. И. Калининай нэрэмжэтэ локомотивна депогой, Ленинэй комсомолой 50 жэлэй ойн нэрэмжэтэ прибор бүтээлгын заводой цехэй хүдэлмэришэд, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд болон алба хаагшадай хамтын суглаануудаар дэбжүүлэгдэбэ.

Һунгуулиин хоёрдохи округhоо

Дарбанов Максим Романович, 1926 ондо түрэhэн, буряад, КПСС-эй гэшүүн, юридическэ дээдэ эрдэмтэй, Хойто-Байгалай аймагай юридическэ консультацине даагшаар хүдэлдэг, «Буржелезобетон» үйлэдбэриин нэгэдэлэй хүдэлмэришэд, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд болон алба хаагшадай, Буряадай хүдөө ажахын институдай агрономическа факультедэй студентнэр болон багшанарай хамтын суглаануудаар дэбжүүлэгдэбэ.

Һунгуулиин гурбадахи округhоо

Киселева Людмила Васильевна, 1949 ондо түрэhэн, ород, ВЛКСМ-эй гэшүүн, юридическэ дээдэ эрдэмтэй, Буряадай АССР-эй Юстициин министерствын ахамад консультантаар хүдэлдэг, хүүргэнүүдэй түмэр хэрэгсэлнүүдэй Улаан-Үдын заводой болон Улаан-Үдын Ленинэй орденто локомотив-вагон заhабарилгын заводой вагонно-кузнечнэ цехэй хүдэлмэришэд, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд болон алба хаагшадай хамтын суглаануудаар дэбжүүлэгдэбэ.

Һунгуулиин дүрбэдэхи округhоо

Мархандаев Игнат Дамбинович, 1924 ондо түрэhэн, буряад, КПСС-эй гэшүүн, юридическэ дээдэ эрдэмтэй, Железнодорожно районой арадай сүүдэй арадай судьягаар хүдэлдэг, СССР-эй 50 жэлэй ойн нэрэмжэтэ «Теплоприбор» заводой болон «Буряттелерадиобыттехника» үйлэдбэриин нэгэдэлэй хүдэлмэришэд, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд болон алба хаагшадай хамтын суглаануудаар дэбжүүлэгдэбэ.

Һунгуулиин табадахи округhоо

Мороков Александр Иннокентьевич, 1922 ондо түрэhэн, ород, КПСС-эй гэшүүн, юридическэ дээдэ эрдэмтэй, Железнодорожно районой арадай сүүдэй түрүүлэгшээр хүдэлдэг, Улаан-Үдын Ажалай Улаан Тугай орденто авиационно заводой болон союзай магистральна хэлхеэ холбооной техническэ узелай ба гурбадахи телевидениин хүдэлмэришэд, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд болон алба хаагшадай хамтын суглаануудаар дэбжүүлэгдэбэ.

ОКТЯБРЬСКА РАЙОН

«РСФСР-эй районуудай (городуудай) арадай сүүдые hунгаха дүримэй» 31-дэхи статьягай үндэhөөр ажалшадай депутадуудай районой Совет 1976 оной мартын 19-нэй 101-дэхи номерой шиидхэбэреэр Октябрьска районой арадай сүүдэй судьянарай кандидадуудые бүридэлдэ абаба.

Һунгуулиин нэгэдэхи округhоо

Спирина Эльвира Павловна, 1932 ондо түрэhэн, ород, партийнабэшэ, юридическэ дээдэ hургуулитай, Октябрьска районой прокуророй туhалагшаар хүдэлнэ, Улаан-Үдын нарин сэмбын комбинадай болон трикотажна зүйлнүүдые оёдог ба заhадаг Улаан-Үдын фабрикын хүдэлмэришэд, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд болон алба хаагшадай хамтын суглаануудаар дэбжүүлэгдэбэ.

Һунгуулиин хоёрдохи округhоо

Муруева Мария Прокопьевна, 1937 ондо түрэhэн, буряад, КПСС-эй гэшүүн, юридическэ дээдэ эрдэмтэй, Советскэ районой юридическэ консультацине даагшаар хүдэлдэг, Улаан-Үдын кондитерскэ фабрикын хүдэлмэришэд, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд болон алба хаагшадай, Н. А. Семашкын нэрэмжэтэ республикын больницын медицинскэ хүдэлмэрилэгшэдэй хамтын суглаануудаар дэбжүүлэгдэбэ.

Һунгуулиин гурбадахи округhоо

Хориноев Анатолий Орхокович, 1943 ондо түрэhэн, буряад, партийнабэшэ, юридическэ дээдэ эрдэмтэй, Октябрьска районой арадай сүүдэй арадай судьягаар хүдэлдэг, Буряадай мебель болон модо болбосоруулгын комбинадай хүдэлмэришэд, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд болон алба хаагшадай, республикын санитарно-эпидемиологическа станциин медицинскэ хүдэлмэрилэгшэдэй хамтын суглаануудаар дэбжүүлэгдэбэ.

Һунгуулиин дүрбэдэхи округhоо

Демин Иннокентий Хрисанфович, 1924 ондо түрэhэн, ород, КПСС-эй гэшүүн, юридическэ дээдэ эрдэмтэй, Октябрьска районой арадай сүүдэй түрүүлэгшээр хүдэлдэг, Улаан-Үдын Ленинэй орденто мяха-консервын комбинадай хүдэлмэришэд, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд болон алба хаагшадай, Улаан-Үдын механико-технологическа техникумэй багшанар болон техническэ хүдэлмэрилэгшэдэй хамтын суглаануудаар дэбжүүлэгдэбэ.

СОВЕТСКЭ РАЙОН

«РСФСР-эй районуудай (городуудай) арадай сүүдые hунгаха дүримэй» 31-дэхи статьягай үндэhөөр ажалшадай депутадуудай районой Совет 1976 оной мартын 19-нэй 83-дахи номерой шиидхэбэреэр Советскэ районой арадай сүүдэй судьянарай кандидадуудые бүридэлдэ абаба.

Һунгуулиин нэгэдэхи округhоо

Итыгилова Дора Лазаревна, 1928 ондо түрэhэн, буряад, КПСС-эй гэшүүн, юридическэ дээдэ эрдэмтэй, Советскэ районой арадай сүүдэй арадай судьягаар хүдэлдэг, «Буркоопсоюзай», Улаан-Үдын автобазын, Улаан-Үдын горпромторгын хүдэлмэришэд, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд болон алба хаагшадай хамтын суглаануудаар дэбжүүлэгдэбэ.

Һунгуулиин хоёрдохи округhоо

Власов Ким Филиппович, 1936 ондо түрэhэн, буряад, КПСС-эй гэшүүн, юридическэ дээдэ эрдэмтэй, Буряадай АССР-эй Юстициин министерствын ахамад консультантаар хүдэлдэг, Улаан-Үдын судна бүтээлгын заводой, «Байкал» оёдолой нэгэдэлэй хүдэлмэришэд, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд болон алба хаагшадай хамтын суглаануудаар дэбжүүлэгдэбэ.

Һунгуулиин гурбадахи округhоо

Штраус Валерий Вильгельмович, 1940 ондо түрэhэн, украинец, КПСС-эй гэшүүн, Советскэ районой арадай сүүдэй судьягаар хүдэлдэг, Улаан-Үдын шэлэй заводой, Улаан-Үдын горзеленстройн хүдэлмэришэд, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд болон алба хаагшадай хамтын суглаануудаар дэбжүүлэгдэбэ.

Һунгуулиин дүрбэдэхи округhоо

Александрович Ранса Семеновна, 1937 ондо түрэhэн, ород, КПСС-эй гэшүүн, юридическэ дээдэ эрдэмтэй, Железнодорожно районой юридическэ консультациин адвокадаар ажалладаг, Улаан-Үдын авиапредприятинуудай болон Улаан-Үдын Кировэй нэрэмжэтэ түмэр хэрэгсэлэй заводой хүдэлмэришэд, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд болон алба хаагшадай хамтын суглаануудаар дэбжүүлэгдэбэ.

* * *

Улаан-Үдэ хотын районуудай арадай сүүдүүдэй арадай судьянуудаар дэбжүүлэгдэhэн кандидадууд hунгуулиин округуудай hунгуулиин бюллетеньнүүдтэ оруулагдаба.

СЕМИНАР БОЛОБО

Захааминай аймагай Санагын сомоной Соведэй гүйсэдхэхэ комитедтэ семинар боложо үнгэрөө. Аймагай Соведүүдэй бүхы зургаануудай хүдэлмэрилэгшэд семинарта хабаадаба.

«Советскэ Союзай Коммунис партиин XXV съездын түүхэтэ шиидхэбэринүүдые бэелүүлхэ талаар нютагай Соведүүдэй зорилгонууд» гэhэн асуудалаар аймсоведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшын орлогшо Б. Д. Очиров семинар дээрэ элидхэл хэhэн байна. «Сомсоведэй сесси бэлдэхэ, тэрэнииие үнгэргэхэ зарим дүршэл, депутадуудай саг үргэлжын комиссинуудай ажал ябуулга тухай» асуудалаар Санагын сомсоведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ С. Х. Санжитов семинарта хабаадагшадта хөөрэжэ үгэбэ. «Депутадуудай hуралсал эмхидхэлгэ, уялгаяа дүүргэхэдэнь тэдэнэртэ узүүлэгдэдэг туhаламжа тухай» асуудалаар Закаменскын горсоведэй гүйсэдкомой секретарь А. К. Кубенина, «Сомсоведэй гүйсэдкомой хэрэг хүтэлбэрилгэ» гэhэн асуудалаар Санагын сомсоведэй гүйсэдкомой секретарь В. Д. Бандеева хөөрэбэ. Тиихэдэ «Захааминай аймагай Соведэй хүдэлмэри тухай республикын Верховно Соведэй Президиумэй тогтоол тушаа» асуудал семинар дээрэ харагдаhан байна.

Һүүлээрнь семинарта хабаадагшад ажалайнгаа дүй дүршэл тухай хөөрэлдэбэ. Хамниин сельсоведэй, Дүтэлүүрэй сомсоведэй гүйсэдкомуудай түрүүлэгшэнэр П. Х. Буянтуев, Д. Д. Очиров, Баян-Голой поселково Соведэй, Сахирай сельсоведэй гүйсэдкомуудай секретарьнар Э. К. Рябова, Н. Б. Шоёнова гэгшэд үгэ хэлээ.

Санага тосхоной шэнэ барилгануудта, дунда hургуулиин хизаар ороноо шэнжэлгын музейдэ, участково больницада, совхозой хальмаг үүлтэрэй малай фермэдэ семинарта хабаадагшад ошожо, ажал хүдэлмэритэйнь танилсаhан байна.

Т. ЖИГЖИТОВА,
аймгүйсэдкомой секретарь.

Буряадай Ленинэй орденто оперо болон балетэй театрай коллективтэ Улаан-Үдын хореографическа училищи дүүргэhэн залуу хүбүүд, басагад ерэжэ хүдэлдэг. Тэдэнэй олонхинь театрай эрхим хатаршад гэжэ суурхадаг, хүндэтэ нэрэ зэргэнүүдтэ хүртэдэг.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: театрай солистнууд Е. Бессонова, А. Андреев.

Ф. СОРОКИНОЙ фото.

ТЕАТРАЙ УЛАСХООРОНДЫН ҮДЭР

Театрай уласхоорондын үдэр арбан табадахяа мартын 27-до дэлхэйн олон оронуудта үнгэргэгдэхэнь.

ЮНЕСКО-гой дэргэдэхи театрай уласхоорондын институдай 1961 оной IX конгресс дээрэ баталагдан бии болгогдоhон бүхэдэлхэйн энэ hайндэр үндэр ехэ уг зорилгоороо арадуудай хоорондохи эб найрамдал, үгээ ойлголсолгые хүгжөөн бэхижүүлхэ нүлөө ехэтэй эрхэ нүхэсэл болоно.

Уласхоорондын театрай ажал ябуулагшад, театральна искусствада дуратайшуул энэ үдэр нэгэдэжэ, адли мэргэжэлтэдэйнгээ хүдэлмэридэ, ажал ябуулгада үндэр сэгнэлтэ үгэдэг байна.

Советскэ Союзай Коммунис партиин XXV съездын болоhон түүхэтэ жэлдэ театрай уласхоорондын үдэрэй тэмдэглэгдэжэ байhаниинь бидэнэртэ, совет театрай ажал ябуулагшадта, гайхамшаг, онсо ёhото шанартай байна. Партиин Центральна Комитедэй Генеральна секретарь Л. И. Брежнев КПСС-эй ЦК-гай тоосоото элидхэл хэхэдээ, литература, искусствада, тодорхойлон хэлэхэдэ, театрта анхаралаа ехээр хандуулаа. Театрнуудай ажал ябуулгые үндэрөөр сэгнэhэн ушарынь коммунис общестевын үндэр ехэ уг зорилгонуудта шэн габьяатайгаар саашадаашье алба хэхэдэмнай бидэнииие зоригжуулна. Арадтаа алба хэжэ, эдэнэй ажал хүдэлмэрииие, марксистско-ленинскэ гүнзэгы этигэлые, арюун hайхан интернационализмые магтан дуулахаhаа ехэ баяр баясхалан совет уран бэлигтэндэ байхагүй. Үндэр ехэ уг зорилгонуудаар зоригжоhон совет театр дэлхэйн мүнөөнэй театральна соёл культурада дээгүүр hуури эзэлнэ. Энэмнай түүхэтэ, уран hайханай хуули ёhотой юм.

Оронойнмай бүхы театрнууд мүнөө үеын байдалда зорюулагдаhан шэнэ зүжэгүүдые сценэ дээрэ табижа байhан тухайдаа партиин съездтэ элидхэн мэдээсээ hэн. Театрай уласхоорондын үдэрэй hүлдэ тэмдэгтэй театрнуудай соносхолнуудта эдэ зүжэгүүдэй нэрэнүүд бэшэгдэhэн байна. Театрай hайндэртэ зорюулагдаhан олон хэмжээ ябуулга энэ үдэр үнгэргэгдэхэ. Актернууд хүдэлмэришэдтэ, хүдөөгэй ажалшадта ошожо, концерт табиха, зохёохы ажал ябуулга тухайдаа тоосохо байна. Зүжэгэй эхилхын урда тээ элитэ актернууд, режиссернууд амаршалгын үгэ хэлэжэ, сугларагшадта хандаха юм. Бүхэроссин театральна бүлгэмэй Актерой байшан соо баярай үдэшэ үнгэргэгдэхэ.

Совет театрай ажал ябуулагшад социалис бодото байдалые тон зүбөөр харуулдаг искусство баримтална. Гоё hайханииие ойлгодогоор, коммунис этигэл найдамтайгаар бүхы хүн зониие хүмүүжүүлхын тула эдэнэр ехэ юумэ хэнэ.

Хариин оронуудаар гастрольдо гарахадаа, социалис бодото байдалые тон зүбөөр харуулдаг искусствын харгы замай зүб, түгэс хүсэтэй байhые илангаяа элеэр мэдэрдэг байнабди. Үнэн зүб искусство үргэн ниитэ харагшадта ехээр hайшаагдадаг. Гол ёhонуудhаа хадуурдаггүй байhанаймнай түлөө эдэ оронуудай хүн зон, актернууд, режиссернууд, театрта дуратайшуул бидэнэртэ үнэн зүрхэнhөө баяр баясхалан хүргэдэг.

Театрнуудай уласхоорондын харилсаа холбоон жэлhээ жэлдэ үргэдэнэ. Олон үндэhэ яhатанhаа бүридэhэн совет театрай репертуарта социалис, мүн капиталис оронуудай мүнөө үеын авторнуудай зүжэгүүд ороно. Элдэб оронуудай элитэ мэдээжэ режиссернуудтай, актернуудтай, театрта найруулан табигдаhан зүжэгүүдые шэмэглэдэг уран зураашадтай харилсаа холбоо тогтоонхойбди. Аха дүү социалис оронуудай драматургин фестивальнууд СССР-тэ ходо ходо үнгэргэгдэдэг юм. Польско драматургин фестиваль энэ жэлдэ үнгэргэгдэхөөр соносхогдоо. Тиин мүнөө олон театр энээндэ бэлдэжэ байна.

Манай ехэ hайндэртэй — театрай уласхоорондын үдэртэй дашарамдуулан, совет театрай бүхы ажал ябуулагшадые, дэлхэйн бүхы оронуудтахи түрүү үзэлтэй актернуудые, режиссернуудые, драматургнуудые, театрта дуратайшуулые үнэн зүрхэнhөө амаршалаад, амгалан байдалай ба гуманизмын хүсэл эрмэлзэлые уласхоорондын сценэ дээрэ бэелүүлэн табиха гэhэн hайн hайхан хүсэл бодолоо бэелүүлхэдээ амжалта туйлахыень эдэнэртэ хүсэнэб!

Н. ЦАРЕВ,
Социалис Ажалай Герой, СССР-эй арадай артист, Театрай уласхоорондын институдай совет түбэй президент.
(ТАСС).

ТЕЛЕФОН ТЕЛЕГРАФ РАДИО — ХИЛЫН САЛАНАҺАА

НЬЮ-ЙОРК

ДАЙНАЙ АЮУЛЫЕ САРАХА

ТАСС

«Совет-американ харилсаа холбооё саашадань гүнзэгырүүлэн hайжаруулхын түлөө СССР тэмсэнэ гэжэ КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежнев Советскэ Союзай Коммунис партиин XXV съезд дээрэ тоосоото элидхэл хэхэдээ, бүхы совет арадай үмэнэhөө сэхэ шууд баталhан байна», — гэжэ Американ-совет хани барисаанай национальна Соведэй гүйсэдхэхэ директор Ричард Морфорд мэдүүлээ.

Манай хоёр арадай хоорондохи харилсаа холбооё, хани барисаае хэлбэришэгүйгөөр хүгжөөхэ гол ёhонуудта үндэhэлhэн энэ политикые Американ-совет хани барисаанай национальна Совет hайшаана гэжэ тэрэ хэлэбэ. США-гай хүн зон энээниие дэмжэжэ, сэрэгэй гаргашануудые хорохын түлөө, совет-американ шэнэ хэлсээнүүдые баталхын түлөө тэмсэхэ ёhотой.

НЬЮ-ЙОРК

ГЭС ХОЛЛОЙ МЭДҮҮЛГЭ

ТАСС

США-гай Коммунис партиин Генеральна секретарь Гэс Холл «Дейли уорлд» газетын корреспонденттэй хөөрэлдэхэдөө, КПСС-эй XXV съездын хүдэлмэри тухай hанамжануудаа хубаалдаhан байна.

Дэлхэйн революционно хүдэлөөнэй нэгэдэл, тэрэнэй улам үргэдэжэ байhан ушар съезд дээрэ илангаяа эли тодоор харагдаа. Минии hанахада, энэ хадаа дэлхэйн дээрэхи мүнөөнэй байдалай гол шухала, онсо зүйлынь болоно гэжэ Г. Холл хэлэбэ. Дэлхэйн революционно хүдэлөөе нэгэдүүлхэ, үргэдхэхэ гээшэ мүнөө тон шухала, тэхэришэгүй хэрэг болоно.

КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежневэй хэhэн элидхэл тухай Гэс Холл хэлэхэдээ, КПСС-эй XXV съезд дээрэ hайшаагдан абтаhан эб найрамдалта программые саашадань үнгэргэлгэдэ Л. И. Брежнев анхаралаа ехээр хандуулаа гээд тэмдэглээ.

Латинн Америкын оронуудhаа үндэhэтэй 40 миллион негр, индеец США-да ажаhууна гэжэ Гэс Холл саашадаа хэлэбэ. Эдэмнай үндэhэ яhанай илгаа гаргалгын, национальна дарлалта мүлжэлгын хархис муухай байдалда ажаhууна. Советскэ Союзда 100 шахуу үндэhэ яhатан тоологдобошье, бултадаа нэгэ арад шэнгеэр ажаhууна, ажаллана. Энэ талаар зэргэсүүлэн сасуулхада, хоёр байгуулалтын хоорондохи түүхэтэ мүрысөөндэ Советскэ Союз илажа гарана бшуу.

Мүнөө Советскэ Союзай промышленность, хүдөө ажахы, эрдэм наука, соёл культура хурдан түргэнөөр хүгжэжэ байна. Шэнэ түсэбтэ табан жэлдэ совет хүнүүдэй ажабайдалые улам hайжаруулха гэhэн зорилго табигдана.

КПСС-эй XXV съезд дээрэ социалис демократи эли тодоор харагдаа гээд Гэс Холл тэмдэглээ.

НЬЮ-ЙОРК

АРГЕНТИНЭДЭХИ БАЙДАЛ

ТАСС

Аргентинын зэбсэгтэ хүсэнүүдэй командованиин хэhэн гүрэнэй үрбалтын hүүлээр орон догорхи байдал «яhала аалин намдуу» байhаар. Буэнос-Айресhаа абтаhан мэдээсэлнүүдэй ёhоор, ниислэл хотодохи правительственна байшан гэрнүүдые, ехэ тушаалтадай ба гадаадын посольствонуудай байшангуудые тойруулаад сэрэгэй подразделенинүүд табигданхай. Үйлсэ гудамжануудаар сэрэгэй ашаанай машинанууд, полициин автомашинанууд гурим сахина. Банкнууд, hургуулинууд, университедүүд хаалгатай.

Политическэ талаар хэдэ хэдэн хэмжээнүүдые абаhан тухайдаа сэрэгэй хунта соносхобо. Эдэ хэмжээнүүд айхабтар «хатуу шанга» байна гэжэ информационно агентствэнүүдэй корреспондентнүүд мэдээсэнэ. Президентын ба губернаторнуудай эрхэ түлөөлэлгэнүүд болюулагдаа гэжэ соносхогдоо, национальна конгресс тараагдаа, Верховно сүүдэй ба сүүдэй бусад зургаануудай гэшүүд тушаалhаа буулгагдаа. Гүрэнэй алба хаагшадай — министрнүүдhээ эхилээд, муниципалитедүүдэй хүдэлмэрилэгшэд хүрэтэр — уялгануудые зэбсэгтэ хүсэнүүдэй офицернүүд бэелүүлнэ. Политическэ партинуудай, профсоюзуудай ажал ябуулга зогсоогдоо. Олониитын дунда мэдээсэлнүүдые дэлгэрүүлэн тараадаг хэрэгсэлнүүдэй ажал ябуулга хинан шалгагдана.

Хуурай газаран сэрэгүүдые командалагша Хорхе Рафаэль Виделын толгойлдог сэрэгэй «триумвират» сэрэгэй трибуналнуудые бии болгохо тухай декрет гаргаба. «Һүйдхэлтэ ябуулганuудые» хэhэнэйнь түлөө толгойн сааза хэхэ эрхэ түлөөлэлгэ эдэнэртэ үгтэнэ.

Сэрэгэй подразделенинүүд ниислэл хотодохи, Коммунис партиин хүтэлбэриин байшангые, ажалай бүгэдэ ниитын конфедерациин штаб-байшангые эзэлэн абаба. Зарим тэды баримта мэдээнүүдэй ёhоор, 2000 хүн баригдажа хаагдаа.

Тушаалhаа буулгагдаhан президент Мария Эстела Мартинес де Перон оронойнурда хубида хаалгада байна. Зарим мэдээсэлнүүдэй ёhоор, Испани ошохыень тэрээндэ зүбшөөгдэжэ болохоор ха.

МАДРИД

СОВЕТСКЭ СОЮЗЫЕ ГҮЖЭРДЭН МУУШАЛДАГ ЗАЙГУУЛ ЭТЭГЭЭД

ТАСС

Фашис ёhо гуримай үлэгдэлнүүдые шадаха зэргээрээ үлөөхын түлөө оролдодог Испанидахи хархис хүсэнүүд Советскэ Союзые гүжэрдэн муушалдаг зайгуул этэгээд Солженицындэ Мадридай телевиденеэр үгэ хэлэхыень зүбшөөhэн байна. Солженицын франкизмые hайшаадаг байна. Тэрэнэй бэшээнэй ёhоор, Испанида «одоол дүүрэн эрхэ» олгоhон «...-гой засаг захиргаанай ашатай туhатай» байhан тухай тэрэ убайгүйгөөр мэдүүлээ гээд Римэй «Паэзе сера» газетэ хэлэhэн үгыень тайлбарилан бэшэнэ.

Гаргуу хархис этэгээд «бүhалгаалха эрхэ сүлөө тухай эрилтэнүүдтэйгээр тэмсэл хэхыень» хориижо, испан арадта зүбшөөл үгэhэн байна. Юундэб гэхэдэ, энэнь «коммунис диктатура» тогтоожо магадгүй гэнэ гээд газетэ саашадаа бэшэнэ. Баскануудые саазалалгые Солженицын зүбшөөнэ. Солженицынэй энэ хөөрөөн «хаанта засагай үе сагые hайн байгаа гэжэ халаглаhан үбгэжөөлэй» үгэ болоно гэжэ «Паэзе сера» газетэ сэхэ шууд тэмдэглэнэ.

Энээнтэй дашарамдуулан, Англиин «Гардиан» газетын бэшэhэниинь hонирхолтой байна. Солженицын Испаниин телевиденеэр дэлгэрэнгы үгэ хэлэхэдээ, Испанидахи Франкогой засаг захиргаае магтаhан байна гэжэ тэрэ бэшэнэ. «Мадридай засаг захиргаанай хархис хүсэнүүд, хэдэ хэдэн хархис этэгээдүүд, тусхайлхада, хархис консервативна хүдэлөөнэй удамарша Хирон, шэнэ түхэлэй нацинуудай удамарша Блас Пиньяр гэгшэд хэлэhэн үгыень урма баяртайгаар угтаhан байгаа. Энэ газетын бэшэhэнэй ёhоор, Испаниин юрын хүтэлбэрилэгшэдэй нэгэн нигэжэ хэлэбэ: «Энэ уран зохёолшо ухаагаараа дутуу болоо бэшэ аа гү гэhэн асуудал өөhэдтөө табиха ушартай болоод байнабди».

ТОЛИ

ЭНЭ ХУУДАҺАНДАМНАЙ УНШАГТЫ...

- Ами наһаяа гамнангүй...
- *Хомхой сэдьхэл тухай*
- Арадай аман зохёолһоо

Георгий ДАШАБЫЛОВ

БАМ ТУХАЙ
ШҮЛЭГҮҮДҺЭЭ

ТҮРҮҮШЫН МАЙХАН

Сэмүүн жабар хүйтэндэ,
Сэбдэг мүльһэн газарта,
Түргэн Ангарахаанай
эрьедэ,
Түглэ хүбшын оёорто,
Туранхай хирээгэй
дэбеэгүй,
Туруута мориной
гэшхээгүй
Тайгын энэ орбондо,
Танигдаагүй хойто орондо
Түрүүшын майхан татажа,
Түрүүшын точко
табибабди.
Түүдэг гал носоожо,
Түрүүшын утаа
гаргабабди.
Хүбшэдэ сабшаһан
самсаалнай
Хүнды гудамжадал
зурына.
Шааһан түрүүшын
һаднагнай
Шангадхаһан тэмдэг
һануулна.
Сардамал брезент
майхамнай
Саһан бороодо хубиржа,
Холбоо шэрэм харгын
Хожомой музейдэ
табигдажа,
Эгтээ олдошогүй үнэтэй
Экспонат болохонь сохом
юм.
Эрэлхэг зоригой туужын
Эгээл эхин абзац юм.

ҺОЛОНГОТО ТОСХОН

Арюун мүнгэн могой —
Ангарахаанай эрьеэр
Аалихан һабинаһан
бороогой
Арилан намдаха үсэр
Гурбан дабхар һолонго
Гурган жэргэн наададаг.
Утаһан буһэ шэнги
Ута гэшхүүр һануулдаг.
Уулаһаа уула хүрэтэр
Уһа мүрэнүүд дээгүүр.
Дабаанһаа дабаан хүрэтэр
Далхи намаг дээгүүр
Манай бүтээхэ
хүүргэнүүд —
Мантан томо бүүргэнүүд
Зунай тэнгэриин
хүшэгэдэ
Зурагдана гээшэ гү?
Сэнхир хүлэг шэнги
Сэгээн хүхэ
экспрессүүдтэ
Угаа һайхан һолонго
Дугааг болоно гээшэ гү?
Ерэһэн барилгашад одоо
Ерээдүйн томо хотсёо
Һолонгото тосхон гэжэ
Нэрлээ юм дэмы бэшэ.

ВЕРТОЛЁТ СООҺОО ХАРАГДАҺАН ЗУРАГУУД

1.

Атан томо гэмээнүүд
Атар талаар субаһандал,
Араан хурга шүдэнүүд
Агаар тэнгэри
тулаһандал:
Холбоо шулууи
гэнжэнүүд —
Хойто-Муйска хүгэлнүүд
Манан буһээ орёоно,
Малгайнуудынь ёдойно.
Уулын дундуур
хаягдаһан
Ута мүнгэн аргамжа —
Урагша хойшоо урдаһан
Уһа голнууд магаржа,
Ябаган үүлэдэй забһараар
Ялас гэлдэн толорно,
Хүхэ торгон утаһаар
Хүнхэрнүүдые холбоно.
Хабшалнуудай хоорондо
Хаягдаа һаа гэнтэ,
Шэрүүн энэ орондо
Шэнгэхэлши зүүн мэтэ.
Хайшааш хара —
дороши
Хангай хүбшэ хабтайна.
Хаана юм, тайга,
захашни?
Харахан нюдэдни
уһатана.

2.

Бар хүбшые һэтэлһэн
БАМ-ай гараха самсаал
Шулуун хадые хэршэһэн
Шугам мэтээр зурыгаал.
Саһан хүнжэл хэдэрһэн
Сагаан энэ дайда
Зохёолшын урда хэбтэһэн
Саарһан мэтэ байдаг.
Зэбсэг жада —
рифмэнүүд —
Зэргэлэн табигдаһан
рельснүүд
Сэнхир океан тээшэ
Сэхэ харбана гээшэ.
Дурасхаал болгон
зорюулжа,
Дууша поэдэй бэшэһэн
Шүлэгэй мүрнүүдтэл
аржыжа,
Шпалануудхэбтэнэ
элихэн.
Ехэ романай бүлэгүүд —
Ерээдүйн станцинууд —
Утанууд майхан үзэгдэнэ.
Утаанууд хөөрэн дэгдэнэ.
Харгы барижа байгаа
Хабатай совет
баатарнууд —
Мүнөө үе сагайм
Мүнхэ поэмын авторнууд.

Дүлэтэ жэлэй баатарнууд

ЭДИР ЛЕТЧИК

«Аркадий Каманин» гэһэн нэрэтэй асари томо теплоход Ленинградай портдо ерэбэ. Манай ороной захилаар ГДР-эй ажалшадай бүтээһэн энэ теплоходые авиациин түлөөлэгшэд олооро угтаа.

Аркадий Каманин хэн гээшэб? Далайн долги эсхэн шуумайһан лайнер хэнэй нэрээр нэрлэгдээ гээшэб? Мэдээжэ совет летчик, авиациин генерал-полковник Николай Петрович Каманинай хүбүүн Аркадий дэлхэй дээрэ сэрэгэй эгээл залуу летчик байгаа. Тэрэ 14 наһатайдаа сэрэгэй самолёдой штурвал барижа. Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнай үедэ фашис дээрмэшэдтэй тулалдаа. Арбан найма наһатайдаа старшина Аркадий Каманин дайгаа дүүргээ бэлэй. Тэрэнэй энгэртэ дайшалхы Улаан Тугай нэгэ, Улаан Одоной хоёр орден ялалзаа һэн. Курска дүхэригтэ, Днепртэ болоһон байлдаануудта тэрэ хабаадалсаа, Варшава, Будапешт, Прага, Венэ, Брно хотонуудые сүлөөлэлсөө.

1945 оной июньдэ эдир летчик Москва хотодо болоһон Илалтын парадта хабаадалсаба. Удаань тэрэ амжалтатайгаар шалгалтануудаа үгөөд, Жуковскиин нэрэмжэтэ агаарай сэрэгэй академиин нэгэдэхи курсда абтаа бэлэй. Гэбэшье Аркадий һураха гэһэн хүсэлөө бэелүүлжэ шадаагүй. Дайнай хүшэр жэлнүүдые дабажа гараһан сэрэгшын зүрхэниинь муудаһан байгаа. Ами наһыень абарха гэжэ врачнарай хэды оролдоошье һаань, туһа болоогүй.

Тэрэ үеын байдал, Аркадиин һанал бодол, хүсэл эрмэлзэл тэрэнэй бэшэгүүд соонь элеэр харагдана.

Мария эхэтээ, дүү хүбүүн Левотоёо Ташкент хотодо байхадаа, фронтдо авиационно штурмовой корпусой командир ябаһан эсэгэдээ тэрэ иигэжэ бэшэнэ: **«Амар сайн! Намайе һургуулидаа ябанагүй гэжэ мэдэнэш, Өөрөө зүбшөөгөө һэмнайш, мүн эжышье баһа. Харин мүнөө энэ дэмы гээд эжымни хэлэнэ. Юундэ һургуулидаа ябанагүйбиб? Муугаар бү һанаарай, залхуурна бэшэб. Гурбагүйгөөр, гансал «дүрбэ», «таба» һурадаг һэм. Гэбэшье Камиль бидэ хоёр авиаремзаводто мотористнуудаар хүдэлхэ гэжэ шиидээбди. Самоледууд намда һайшаагдана, тиигээдшье олон хүбүүд фронтдо туһалхын тула заводуудта хүдэлнэ. Энээн тухай эжыдэ бэшыш даа, тэрэш минии хэлэхэдэ дуулахаш дурагүй, һургуулидаа яба гэнэ. Харин би фронтдо туһалхаяа һанаб. Дайнай дүүрэмсээр саашадаа һурана бэзэб... Ажал дээрээ оролдохоб...**

Аркадий».

Фронт дээрэһээ Аркадий багынгаа нүхэр Камильтай баяраа хубаалдана.

«Амар сайн, хүндэтэ минии Камиль! Иигээд лэ бишни фронт дээрэб. Үсэгэлдэр сэрэгэй хубсаһа үгөө. Нэгэ бага ехэдүүшэг. Таарулха хэрэгтэй. Хэлхеэ холбооной самоледой мотористаар намай абаа. Үниндөө манай мастерскойдо байдаг та тон адлихан «хоёр далита». Һүүлдэ дайшалхы самолет үгэжэ болохо.

Харгы тухайгаа бэшэхэнь удаан. Хожом уулзахадаа хөөрүүжэб.

Эскадрилидэ ерэхэдэм, техник шанга гэгшын шалгалта хээ. Бүхы асуудалдань амарханаар харюусааб. Ларион Спиридоновичой һайнаар һургаһандань ехэ баяртайб.

Ямаршьегүй ниидэжэ ерээбди. Эсэгэм сухалтайшагаар угтаа, зүгөөр зэмэлээгүй. Шамай хэр һуранаб гэжэ асуугаа. Хоюулаа авиаремзаводой мастерскойдо хүдэлхэеэ ороо һэмди гэжэ хэлээб.

Камиль, харана гүбши даа. Бишни зориһондоо хүрэбэб. Гансал хэлхеэ холбооной эскадрилидэ үлэхэ дурагүйб. Дайшалхы частьдаородог һаа, ямар гоё байгааб! Тэндэш самоледуудынь айхабтар хүсэтэйнүүд. Летчигуудынь булга шахуу ордентойнууд, геройнуудшье бии. Нэгэ үгөөр хэлэхэдэ, тэндэ ехэ һонирхолтой. Дуратай һаа наашаа ерэ. Хэрбээ эжынгээ үбшэн бэшэ һаань. Ерэхэ гэжэ шиидээ һаа, бэшэг бэшээрэй. Эскадрилиингээ командиртай хөөрэлдэхэб.

Ларион Спиридоновичто мэндые хүргөөрэй. Тэрэниие хэзээдэшье мартахагүйб гэнэ гэжэ хэлээрэй. Тэрэл намайе авиацигай танилсуулаа.

Аркадий».

Ташкентын авиазаводой мастерскойдо хүдэлжэ байхадань, тэрэниие мэдээжэ багшанар агаарай онгосо жолоодолгын дүрэшэл шадабарида һургаа һэн. Фронт дээрэһээ Аркадий багшадаа, һурган хүмүүжүүлэгшэдээ бэшэнэ.

«Хүндэтэ Ларион Спиридонович! Энэ Аркадий Танда бэшэнэ. Мартаагүй бэзэт. Би Таниие ходо һанадагби, мартаагүйб. Үсэгэлдэр Танай бэшэһэн характеристикэ абааб. Һайн бэлэйт. Гэбэшье мүнөө характеристикэ үлүү болоо хаш. Би түрүүндээ дайшалхы частьда орохоёо һанаа һэм. Мүнөө хаанашье ошохогүйб.

Ларион Спиридонович! Би ниидэдэг болонхойб. Та бидэ хоёрой заһабарилһан самоледоор ниидэнэб. Намай ямар жаргалтай гээшэб гэжэ мэдэдэг һайт. Эндэ һайн хүнүүд ехэ олон. Манай эскадрилиин командир Петр Григорьевич Трофимов, минии нүхэр летчик Сашка Друма хоёр намайе самолет жолоодожо һургаа. Эсэгэм хорихоёо һанаа, гэбэшье би самолет ямараар жолоододогоо агаарта харуулааб.

Аркадий».

Аркадий Каманин наһаараа залуушье һаа, дайнай үедэ өөрынгөө «ПО-2» самоледоор фронтын, армиин штабуудай хоорондо холбоо хэхэ талаар харюусалгатай даабаринуудые дүүргээ. Удаадахи ниидэлгэһээ бусаһан хойноо тэрэ Камиль нүхэртөө иигэжэ бэшэнэ:

«Амар сайн, хүндэтэ Камилекни! Фронт дээрэһээ бэшэнэб. Һүүлэй хоёр һара соо ехэ юумэ үзөөб. Гурбан һара соо шамда хөөрэхөөр. Һайрхана гэжэ бү һанаарай. Һайншье, муушье юумэ үзөөб. Намай нэгэшье дахин уйлажа үзөөгүй гэжэ мэдэнэш. Харин эндэ уйлааб. Хамгаалгын взводой нүхэрни алуулшоо. Женькэ гэжэ ёһотой һайн хүбүүн һэн. Волгатск хотын...

Камилек, бишни летчик болонхойб. Пассажир ябахаяа болижо, өөрөө хүнүүдые, ехэнхидээ элдэб документ зөөнэб. «Кукурузнигаар» ниидэхэнь даншье хүнгэн хэрэг бэшэ. Хэдэ дахин «мессернүүдтэ» намнуулааб. Арайхан гэжэ тэрьедэдэг байгааб. Далняа сооро буудуулаад ерэхэшье ушар болоо. Үсэгэлдэр гимнастерко дээрэм Улаан Одоной орден хадагдаа».

Совет сэрэгшэд Эхэ оронойнгоо газар дайдые фашис булимтарагшадһаа сүлөөлэн, баруун тээшээ дабшажа байгаа.

«Салам алейкум, Камиль! Вовка Мухин бидэ хоёр Европоор ниидэнэбди. Фашистнуудай мүр ула дахан ябанабди. Хэрэгни яһала һайн ябана. Хоёрдохи орденоор шагнагдааб. Гэбэшье орден шухала бэшэ. Дайсанние илаха хэрэгтэ дүһалшье һаань, туһа хүргэжэ байһамнай шухала.

Илалта хүрэтэр үшөөл холо. Зүрхэтэйб гэжэ һайрхана бэшэб. Агуу ехэ, жаргалтай илалта болотор амиды ябадаг һаа гэжэ хүсэнэб. Камиль, хэлыш даа. Илалта хүрэтэр хэды хоног үлөөд байхадань, үхэхэ гээшэ даншье гомдолтой бэшэ аал? Би мууданагүйб, хэнэйшьеб ашаар өөрынгөө ами абархала һанана бэшэб. Хэрэгтэй болоо һаань, бидэ дэлхэйн заха хүрэтэр фашистнуудые үгы хэхэеэ ошохобди.

Баһа иимэ хүсэлтэйб. Илалтын түлөө ши бидэ хоёр һургуулияа хаябди. Зүгөөр мүнөө саашанхи һуралсал тухайгаа бодожо эхилхээр болоо. Би өөрөө дайнай дүүрэмсээр һуралсалаа үргэлжэлүүлхээр шиидэнхэйб... Дайн бидэниие олон юумэндэ һургаа. Гансал эрдэм номдо һургаагүй.

Нэгэ үгөөр хэлэхэд[...] да һургуулиин про[...] тон түргэн саг соо [...] сэрэгэй авиационно [...] лида орохоб. Гансал [...] да минии зам гэжэ [...]

Дан ута бэшэг бэш[...] хүлисөөрэй. Богонёор [...] хэ саг байгаагүй гэжэ [...] сэсэн мэргэн хүн [...] гэдэг. Илалтын [...] уулзатараа баяртай».

АРКАД[...]

Жуковскиин нэр[...] Сэрэгэй-Агаарай ак[...] шалгалта бариһанайг[...] лээр дайшалхы нүхэр [...] Мухинда тэрэ иигэжэ [...] нэ:

«Хүндэтэ нүхэр В[...] Бишни мүнөө само[...] һандалиһаа болижо, [...] шын һуурида һуугааб. [...] дэм гээшэш ямар хату[...] рэг бэ! Байлдагша[...] ташье хүнгэн бэшэл. [...] би зориһондоо хүрэхэб. [...] байдал гээшэш хүнһ[...] һөөнь дулдыдадаг [...] Ажабайдалаа хүн [...] зохёохо ёһотой. [...] днилэжэ, элдэб жэжэ [...] дэ барнгдангүй тэмсэ[...] рэгтэй. Хайшаншье [...] һаапь, нэгэ үдэр [...] амарха дуран хүрэ[...] болохогүй, хэдэн олон [...] конспект үзэхэ хэрэгт[...]

Аркадий Каманин [...] бэелүүлжэ шадаагүй. [...] нэй алба хэһэн эска[...] командир байһан П. Г. [...] фимов иигэжэ [...] «Комкорой хүбүүн Ар[...] арбан гурба наһатайд[...] най эскадрилида ер[...] Арбан дүрбэтэйдөө [...] болоо. Дайсадтай эр[...] тэмсээ. Дайшалхы гур[...] дентой боложо ,дайгаа [...] гээ һэн...»

Эдир летчик, геро[...] бүүн, герой Аркадий [...] иин иимэ хүн байгаа.

Л. ЗЕЛЕНСК[...]

„ДЕКАБРИСТНУУД— БУРЯАД ОРОНДО“

Иимэ нэрэтэй плакат һаяхан манай республикын типографида хэблэгдэн гараба.

Хэнэйшье мэдэһээр, XIX—XX зуун жэлнүүдэй Буряад ороной түүхэ декабристнуудтай холбоотой.

150 жэлэй саада тээ декабристнууд хаанта засагай урдаһаа буу зэбсэг барин бодоһон байна бшуу. Декабристнуудай бүһалгаан хатуу шэрүүнээр дарагдажа, табан декабрист саазалуулһан, бэшэниинь сүлэлгэдэ эльгээгдээ. Буряад орондо 14 декабрист сүлүүлһэн байна. Тэдэнэр хэд бэ гэхэдэ, аха дүү Николай, Михаил Бестужевтан, аха дүү Михаил, Вильгельм Кюхельбекертэн, П. И. Борисов, А. И. Борисов, М. Н. Глебов, Ю. К. Люблинский, Н. А. Муравьев, В. С. Толстой, К. П. Торсон, И. Ф. Шимков, Е. П. Оболенский, Я. М. Андреевич гэгшэд болоно.

Түүхын болон соёл культурын памятнигуудые хамгаалха Бүхэроссин бүлгэмэй Буряадай республиканска отделениин гаргаһан энэ плакат дээрэ 12 декабристын дүрэнүүд, Н. А. Бестужев, К. П. Торсоной хүүр дээрэ Новоселенгинскдэ табигдаһан мемориальна комплексын, В. К., М. К. Кюхельбекертэндэ Баргажан тосхондо табигдаһан, тэдэнэй декабристнуудай проектээр баригдаһан, тэдэнэй ороһон гэрнүүдэй фото-зурагууд, сүлэлгэдэ тэдэнэй байһан тухай тобшохон мэдээсэл, А. С. Пушкинай «Сибирьтэ», А. Одоевскиин Декабристнуудай харюу» гэһэн шүлэгүүд толилогдонхой.

Хабарай наран
Хабатай зохидоор
Шаража эхилээд,
Шагаабари доро
Ирагуу гоёхон
Игаабари болоо.
Бүхэли үбэлдөө
Бүрэнхы байрада
Хаалтатай байһан
Тахянууд
Одоошье
Олоороо гаража,
Наранай элшэдэ
Нааршаан һуунад.
Ниидэдэггүйшье һаа,
Нилээд утахан
Далинуудаа
Даамай сэбэрлэжэ,
Үдэ гуураа
Үргэн һэгсэржэ,
Һайхан сагай
Һалхигүй дуулимда
Һанаа амархан
Һажажа һуунад.
Үдэр ута даа.
Үндэгэлхэ сагынь
Тулажа ерээ.
Тугаар һаяхан
Эзэн һамганиинь
Эдэнээ хараад,
Энхэрэн дуудажа,
Амтатай обёос
Адхаад ошоо:
«Үндэгэ олоор
Үгыт даа,
Хөөрхэйнүүдни!»

Ц. ЦЫРЕНЖАПОВАЙ
фотоэтюд.

ФЕЛЬЕТОН

САДАХАЯА БОЛИҺОН РЫЖАКОВА

Людмила Петровна Рыжаковагай хэрэг тухай уншаад байхадаа, хомхой хободог сэдьхэлтэй, мэхэшэ, хулгайша хүнүүд үшөөл дайралдана гэжэ хэлэхэ дүүрэн эрхэтэй болобобди.

Энэ эхэнэрэй ябадалые плёнко дээрэ буулгаа һаа, хулгайшан, мэхэшэн тухай нэгэ фильм болохоор хаш.

...Прибайкалиин аймагай Турка гэжэ поселогтохи Байгалай ОРС-ын складые даагша Людмила Петровна Рыжаковагай хөөрэжэ, дуугаржа һуухада, ямаршьеб хүгжэмэй зэдэлжэ, арюун уһатай горхоной урдажа байһан мэтэл һэн.

Загарайн аймагай Шэнэ-Бэрээн тосхондо ажаһуудаг А. А. Афанасьев гэгшэ мотоцикл худалдажа абаха үнинэй хүсэлэнтэй байһан юм. Тиигэжэ тэрэ 480 түхэриг суглуулһан байгаа.

Нэгэтэ А. А. Афанасьев хадаа Людмила Петровна Рыжаковатай уулзашоод, үнинэйнгөө тэрэ хүсэлэн тухай хөөрэбэ. Людмила Петровна тэрэниие анхаралтайгаар шагнаһанайнгаа һүүлээр иигэжэ хэлээ һэн:

— Саня, юу зобожо байгаабши? Минии хаана хүдэлдэгые мэдэнэ гүш? ОРС-ын складые даана ха юмбиб. Одоол манайдаш хүнэй нюдэнһөө бэшэ юумэн хуу байха.

Людмилын урин налагай үгэдэ бэлэхэнээр этигэшэһэн Афанасьев 480 түхэригөө тэрээндэ үгэжэрхибэ ха.

Тиигээдшье мотоцикл хүлеэлгэн эхилбэ даа. 1974 оной май һара соо Афанасьевай нэрэ дээрэ аяар холын Туркаһаа бэшэг ерэбэ. «Восход» мотоциклаар юу хэхэшниб, «Юпитер» абажа унаа һааш, һураггүй дээрэ байха, юрэдөө, зун, намарай үедэ шуюутар гүйлгэжэ ябахаш, үнөөхи мүнгэн дээрээ нэмэжэ, 200 түхэриг эльгээжэрхи, «Юпитертэй мэнэ болохош гэһэн удхатай бэшэг байба.

Энээндэ этигэжэ ядаһан Афанасьевшье хэдэн хоногто бодолгото боложо ябаба. Эгээл энэ үедэ телефон уур тайгаар наяржа, холын Туркаһаа Людмила Петровнагай шэнхинүүр хоолой дуулдаба:

— Саня, түргэн 200 түхэриг эльгээ. Мотоциклшни складтам ороод байна.

Тэсэбэриеэ һалаһан Афанасьевшье 200 түхэриг түрэл гаралайхидһаа суглуулаад, холын Туркада гүйлгэжэ ошобо. Тэндэ Рыжаковатай уулзаад, 200 түхэригөө Людмила Петровнагай халуун гартань барюулба. Тэрэнь мүнгыень сүүмхэ руугаа түргэхэн хэжэрхёод:

— Саня, һанаагаа бү зобо. Мүнөө гэртээ хари. Адресыешни мэдэхэбди. Мотоциклыеш гэртэш сэхэ абаашажа үгэхэбди, — гэбэ.

Людмилын үгэдэ баһал этигэһэн Афанасьев Шэнэ-Бэрээндэ бусаа һэн. Мотоцикл асаржа үгэхыень, газаань асаржа буулгахыень Афанасьев мүнөөшье болотор хүлеэһээр. Далайн эрьедэ алтан загаһа хүлеэһэн үбгэн мэтэ болоод, һула һалаа.

Л. П. Рыжаковада мэхэлүүлһэн Афанасьев гансаараа бэшэ. Людмила Петровнагай үгэдэ этигэжэ мэхэлүүлһэн хүн олон. Тэдэнэр наһатайшье, залуушье хүнүүд.

З. Ф. Гусева гэгшэ Л. П. Рыжаковада 1400 түхэриг, Е. П. Сорокожердева — 120 түхэриг, М. С. Глущицкая—200 түхэриг, М. Я. Телегина 22 түхэриг үгөө. Л. П. Рыжакова элдэб юумэ абажа үгэхэб гэжэ найдуулаад, тэдэниие амарханаар мэхэлжэрхёо.

Людмила Петровна гээшэ ехэл «шадамар, шуран хүн» байшоо. Улаан-Үдын нарин сэмбын комбинадта хүдэлжэ байхадаа, Мартын Найманай һайндэртэ эхэнэрнүүдтэ бэлэгүүдые худалдажа абахамни гэжэ гүйсэгөөбэ. Тиигэжэ тэндэхи нэгэ бригадын эхэнэрнүүдэй мүнгэ тэрэ суглуулба ха. Геэд бэлэгшье, мүнгэншье мүнөө болотор үгыл аад, үгы...

Комбинадһаа ажалһаа гаргуулһан Л. П. Рыжакова Улаан-Үдын хэдэн организацида хүдэлбэ, тэндээшье мэхэ гохо гаргажа, олон хүнэй мүнгэ эдибэ.

Улаан-Үдэ хотын үйлсөөр Людмила ябажа шадахаяа болибо. Юундэб гэхэдэ, мэхэлһэн хүнүүдынь алхаха бүхэндэнь шахуу дайралдажа, үгэһэн мүнгэеэ нэхэдэг байба. Эндэ «багтахаяа» болиһон Рыжакова тиигэжэ Туркада ябашаһан түүхэтэй юм.

Байгалай ОРС-ын начальник А. С. Трифонов хадаа Л. П. Рыжакова тухай Улаан-Үдын нарин сэмбын комбинадай хүтэлбэрилэгшэдэй дуулгаашые оройдоошье тоонгүйгөөр 1974 оной августын 15-да иимэ приказ гаргаба: «Л. П. Рыжаковае Байгалай ОРС-ын складые даагшаар томилхо».

Рыжаковагай «хуушанай нүхэд» энэ ушар тухай дуулахадаа, иигэжэ хөөрэлдэһэн гэхэ: «Огород руу ямаа оруулба ха юм».

Үнэхөөрөөшье огородто ороһон ямаан мэтээр Рыжаковашье аашалжа, гүрэнэй зөөри дура зоргоороо үбэршэлжэ эхилбэ. Хомхой хободог сэдьхэлынь бүри гүнзэгыржэ, 10 һарын туршада 30—50 түхэригэй 14 кофто, кримплен бүдөөр оёотой, 50—70 түхэригэй 6 плати, 80—90 түхэригэй 5 костюм, алтан гурбан бэһэлиг болон бусад үнэтэ хэрэгсэлнүүдые үбэршэлбэ. Гиигэжэ 10 һарын туршада 13 мянга 784 түхэригэй эд бараа гартаа оруулжа шадаһан байна.

ОРС-ын склад хадаа ОРС-ын конторһоо оройдоол 35 метрэй зайда оршодог байха юм. Хажуудань иимэ юумэ хэжэ байһан Рыжаковае ОРС-ын хүтэлбэрилэгшэд юундэ шалгангүй байгааб? Ехэл гайхамаар.

Тиигээдшье энэ ОРС-ын бухгалтериин хүдэлмэрилэгшэд складһаа өөһэдтөө хэрэгтэй эд бараануудые абахадаа, тон бэрхэнүүд һэн. Жэшээлхэдэ, бухгалтер П. К. Носкова складта асарагдаһан обоо хүбөө малгайнуудай табыень шүүрэжэ абаад, энэтнай бултадаа минии гэжэ пүхирһэн байха юм.

Иигэжэ Байгалай ОРС-ын бухгалтериин хүдэлмэрилэгшэд Л. П. Рыжаковае шалгахын орондо эд бараа абаха гээд өөһэдөө үрдилдэдэг байгаа бшуу.

Тиигээд 1975 оной июниин 7-ной үдэр Л. П. Рыжаковагай түрэһэн үдэрые тэмдэглэжэ, Байгалай ОРС-ын конторын хүдэлмэрилэгшэд столой нахиима эдеэ хоолтой найр хэжэ, үдэрөө дүүрэн архидаһан байха юм.

...Гүрэнэй, хүнэй зөөри ехээр үбэршэлһэн Л. П. Рыжакова тухай «фильм» энээгээр дүүрэбэ.

Иигэжэ зоргоороо аашалһан, садахаяа болиһон Л. П. Рыжакова сүүдэй урда зогсоо. Иимэ хомхой хободог сэдьхэлтэн, мэдэг, үзэг! Зоной, гүрэнэй зөөри эдихэ дуратайшуулда хэһээлтэ олдохо байха.

А. КОРОТКИХ.
Прибайкалиин аймагай прокуратурын мүрдэгшэ.

Онтохон

ТАХЯА

Анхан сагта тахянууд холо ниидэдэг, ойн шубууд байһан юм гэхэ. Тэдэнэр бэшэ шубууд шэнги хурдаар ниидэдэг байгаа.

Нэгэтэ Баяндай гэжэ ангуушан агнажа ябатараа, ой соо зэрлиг тахянуудые харажархиба. Баярлаһан ангуушан урьха зүүжэ, тэдэниие барижа, гэртээ асараад, алажа эдихээр забдаба.

Гэнтэ тахянууд шангаар хуугайлалдаба:

— Баяндай, Баяндай, ши маниие бү алыш даа, бидэнэр шамда үндэгэ түрэжэ үгэхэбди, тэдэниие мнай шанажа эдихэш.

Баяндай тахянуудай үгэдэ орожо, тэдэниие амиды орхибо. Холо ниидэжэ ябашахагүйнь тула далинуудыень тайраад, өөрөө холын тайгада агнахаяа гараба.

Тайруулһан далинуудаа Баяндайһаа хайшан гэжэ эрижэ абахамнайб гэжэ тахянууд зүбшэлдэбэ. Эрэ тахяань хорёо дээгүүр һуугаад:

— Би үглөө үглөөгүүр Баяндайһаа далинуудаа эрихэм. Хэрбээ үглөөгүүр үгөөгүй һаа, үдэр үгэнэ бэзэ. Үдэр үгөөгүй һаа, үдэшэ үгэнэ бэзэ, хэрбээ үдэшэ үгөөгүй һаа, һүни үгэнэ бэзэ, — гэбэ.

Тахянууд баярлаба. Үглөөгүүр эрэ тахянь шангаар хуугайлба. Теэд холо ябашаһан Баяндай юу дуулахаб. Үдэршье хуугайлба, Баяндай ерэхэ юм бэшэ. Үдэшэшье, һүнишье хуугайлхадань, Баяндай ерэбэгүй.

— Баяндай ерэжэ тайраһан далинуудыемнай үгыш, — гэжэ эрэ тахянууд мүнөөшье болотор хуугайлһаар лэ байдаг юм. Далинуудыень тайраһан Баяндай мүнөө болотор холын тайгаһаа бусаагүй, тэндээ байрлаһаар юм гэлсэдэг.

Г. ГЭСЭГЖАПОВА.

ЗАҺАБАРИ

Манай газетын мартын 26-най номерой 2-дохи хуудаһанай 1-дэхи колонкодо «Д. Дагбаев, КПСС-эй райкомой секретарь» гээд уншахые гуйнабди.

ПРАВДА БУРЯТ[...]

Нэгэдэхи хуул[...] «Хубиин ажалай ша[...] мүрысөөндэ хабаа[...] үгэ. КПСС-эй обком[...] ряадай АССР-эй М[...] нүүдэй Советтэ, обл[...] ведтэ болон ВЛКСМ-эй [...] да. Хүдөө ажахын х[...] рилэгшэдэй тунда [...] ондо социалис мүрысө[...] гэрүүлхэ тухай. Фо[...] сэлнүүд. ТАСС-ай [...] шэнэ һонин. СССР-[...] ховно Соведэй Прези[...] Указууд һаа.

Хоёрдохи хуудаһан [...] тическа, арадай х[...] материалнууд.

Гурбадахи хуу[...] Кандидадуудые ре[...] цилга. «Дүлэтэ ре[...] нер» — С. М. Киров[...] рэһөөр 90 жэлэй о[...] рюулагдаһан Б. Дон[...] статья. Хилын саана.

Дүрбэдэхи хуу[...] Субботын үдэрэй тус[...] даһанай материалнууд.

СЭНХИР ЭКР[...]

НЭГЭДЭХИ ПРОГР[...]

«Орбита». 11.00—[...] кины именины» —[...] номой долоон хоног [...] 12.00—Шэнэ һонин. — Мультфильм [...] 12.30—Театрай ула[...] дын үдэр (үнгэтэ). [...] Забһарлалга. 14.00—[...] энхэ байлга» — эр[...] гэрүүлгын дамжуулга. — «Очевидное — [...] ное» (үнгэтэ). 15.30—[...] лөөнэй почто» —[...] дамжуулга. 16.00—«[...] —баримтата фильм [...] 16.10—Уласхоорондын [...] дал тухай «Правда» [...] политическэ шан[...] Ю. А. Жуков хөөрэ[...] тэ). 16.55—«Назнач[...] внучкой» —уран [...] фильм (1-дэхи сери. [...] 18.00 — «Время». [...] «Хүн. Бүмбэрсэг [...] Замбуулин» (үнгэтэ). —Забһарлалга. 19.10—[...] гэй ЦК-гай Политбю[...] шүүн, Болгарин [...] Республикын Мин[...] дэй Соведэй Түрүү[...] хэр Станко Тодоров[...] рэлдөөн. 19.25—«Хүн[...] календарь» (үнгэтэ). [...] «Асари ехэ амжал[...] үе саг» — баримта[...] 21.00—Шэнэ һонин. [...] КПСС-эй XXV съез[...] рюулагдаһан иск[...] уран бэлигтэнэй [...] (дабталга). 23.50—[...] лалга. 24.00 — [...] 00.30—Боксоор [...] чемпионат. Полуфи[...] гэтэ).

Редактор
Ц. Ц. ЦИБУДЕЕ[...]

 Типография управления по делам издательств, полиграфии и книжной торговли Совета Министров БурАССР Н-04433. Заказ № 0[...]